

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Anita Przybyszewska-Pietrasiak

Wypisz, wymaluj...

Program nauczania plastyki
w gimnazjum

Spis treści

I.	Koncepcja programu, podstawaa programowa a program nauczania	3
II.	Cele edukacyjne kształcenia i wychowania	5
III.	Treści nauczania.....	6
IV.	Procedury osiągania celów edukacyjnych – metody prowadzenia lekcji plastyki	7
	Zalecane przez MEN warunki i sposób realizacji celów i treści nauczania	13
V.	Praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych podczas lekcji plastyki w gimnazjum	14
VI.	Kryteria oceny i metody sprawdzania osiągnięć uczniów	16
VII.	Program nauczania plastyki dla III etapu edukacyjnego	19
VIII.	Ewaluacja programu nauczania	41
IX.	Bibliografia	42

I. Koncepcja programu, podstawa programowa a program nauczania

Program nauczania plastyki w gimnazjum został napisany zgodnie z celami i treściami kształcenia określonymi w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17, zał. 4).

Podstawa programowa precyzyjnie określa, czego nauczyciel jest zobowiązany nauczyć ucznia na poszczególnych etapach kształcenia.

Podkreśla także wkład szkoły i nauczycieli w kształtowanie właściwych postaw uczniów oraz zachęca do pogłębiania treści nauczania.

Podstawa programowa zobowiązuje nauczycieli do kształtowania u uczniów gimnazjum następujących ośmiu umiejętności kluczowych:

- czytanie ze zrozumieniem i wykorzystywanie do przetwarzania tekstów, w tym tekstów kultury, prowadzące do osiągnięcia własnych celów, rozwoju osobowego oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społeczeństwa
- wykorzystanie wiedzy o charakterze naukowym do identyfikowania i rozwiązywania problemów
- formułowanie wniosków opartych na obserwacjach empirycznych dotyczących przyrody i społeczeństwa
- komunikowanie się w języku ojczystym
- posługiwanie się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi
- wyszukiwanie, selekcjonowanie i analiza informacji
- rozpoznawanie własnych potrzeb edukacyjnych oraz umiejętność uczenia się
- praca w zespole

Nauczyciel plastyki w gimnazjum obowiązany jest do rozwijania wyżej wymienionych umiejętności kluczowych oraz do realizowania celów wymienionych w podstawie programowej z plastyki dla III etapu edukacyjnego: percepcji sztuki, ekspresji przez sztukę, recepcji sztuki i przyporządkowanych tym celom treści nauczania.

Koncepcja programu nauczania plastyki w gimnazjum „Wypisz, wymaluj...” oparta jest na utrwalaniu i poszerzaniu wiedzy oraz umiejętności nabytych przez uczniów w szkole podstawowej. Dotyczą one zagadnień języka sztuki i umiejętności posługiwania się nim, dyscyplin sztuk plastycznych oraz zastosowania mediów. Podczas kolejnego etapu edukacji plastycznej, jakim jest gimnazjum, nauczyciel powinien rozwijać potrzebę aktywnego kontaktu ze sztuką oraz chęć wyrażania siebie poprzez twórczość artystyczną. Należy także uwrażliwiać młodego człowieka na estetykę własnego otoczenia. Podczas realizacji ponad 30 godzin plastyki na III etapie edukacyjnym proponuje się, zgodnie z podstawą programową, wprowadzenie wiadomości z historii sztuki.

Założeniem programu jest, iż zajęcia teoretyczne wprowadzające kolejne epoki w dziejach sztuki są inspiracją do twórczych działań uczniów. Bazując na wiadomościach dotyczących sztuki poszczególnych epok, uczniowie rozwijają umiejętności obserwacji otaczającego ich krajobrazu kulturowego, kształtują myślenie krytyczne, refleksję na temat kultury i dzieł sztuki wizualnej. Rozwijana jest umiejętność analizy dzieł sztuki w formie opisów, analiz oglądanych dzieł sztuk wizualnych, gdzie wykorzystuje się poznane w szkole podstawowej elementy języka sztuki. Istotne podczas realizacji programu jest, aby nauczyciel kładł głównie nacisk na kształtowanie umiejętności refleksyjnego oglądania, analizowania i wnioskowania na temat otaczającej ucznia rzeczywistości wizualnej. Historia sztuki ma tu być źródłem i pretekstem do rozwijania umiejętności wartościowania zjawisk kultury, sztuki. Niewielka liczba godzin przeznaczona na realizację sporego objętościowo materiału z dziejów sztuki, nie powinna skłaniać nauczyciela do „wtłaczania” uczniom dużej ilości informacji. Zdecydowanie wartościowsze będzie nauczanie problemowe, do którego pretekstem będzie prześledzenie rozwoju krajobrazu kulturowego ludzkości. Formą poznawania i utrwalania wprowadzonych wiadomości są warsztaty plastyczne polegające na wykonywaniu własnych prac plastycznych inspirowanych charakterystycznymi elementami sztuki danej epoki. Podczas praktycznej realizacji ćwiczeń inspirowanych sztuką poszczególnych epok uczniowie poszerzają także swoje umiejętności posługiwania się multimediami: fotografią, komputerem, graficznymi programami komputerowymi, internetem, filmem.

Program można realizować korzystając z każdego z dziewięciu podręczników do plastyki na III etapie edukacyjnym, dopuszczonych do użytku przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Spis podręczników znajduje się w rozdziale IX - *Bibliografia*.

Proponowane metody nauczania są odpowiedzią m.in. na tytuł programu „Wypisz, wymaluj....”. Obserwacja, analiza, wnioskowanie, dyskusja, działalność twórcza w postaci literackiego opisu i zadania plastycznego są najważniejszymi elementami utrwalającymi wprowadzony zakres materiału.

W edukacji plastycznej bardzo istotny jest bezpośredni kontakt z dziełem poprzez oglądanie różnorodnych dzieł sztuk wizualnych „na żywo” i kształtowanie umiejętności ich opisywania. Ważne jest, aby wykorzystywać każdą możliwość spotkania ze sztuką w oryginale.

Można połączyć lekcję plastyki z lekcją historii realizując wycieczkę do miejscowego kościoła, oglądając zabytki architektury, rzeźby itp.

Ważne jest także aby wszyscy uczniowie posiadali świadomość, że instytucje kultury w rejonie zamieszkania oferują młodym ludziom możliwość rozwoju własnych zainteresowań podczas zajęć pozalekcyjnych, ułatwiają kontakt ze sztuką np. podczas wystaw.

Warto przedstawić uczniom ofertę placówek w regionie. Znacznie łatwiej zapoznać uczniów z działalnością instytucji kultury w najbliższej okolicy (muzeów, galerii, izb regionalnych, domu kultury) odwiedzając podczas wycieczki daną placówkę wraz z całą klasą.

Należy pamiętać, że edukacja plastyczna to przede wszystkim edukacja wizualna, więc wskazane jest, aby pracownia plastyczna była wyposażona w komputer z dostępem do internetu i projektor multimedialny. Jeśli jest to niemożliwe, nauczyciel plastyki musi dysponować materiałami ilustracyjnymi. Zwykle nauczyciel gromadzi je przez wiele lat. Uczeń podczas lekcji powinien mieć możliwość korzystania z różnych źródeł informacji, głównie wizualnej: reprodukcji dzieł sztuki, albumów o sztuce, plansz dydaktycznych. Warto pamiętać, że każda prezentacja materiału wizualnego znacznie bardziej zapada w uczniowską pamięć, niż nawet najciekawsza pogadanka, ale nie poparta ilustracjami.

Ważne są kompetencje dobrze przygotowanego nauczyciela. Najlepiej aby miał pełne przygotowanie artystyczne i pedagogiczne, co niestety jest coraz rzadszym zjawiskiem, gdyż w ramach oszczędności w szkołach, przedmiotu tego uczą nauczyciele różnych przedmiotów, którzy ukończyli półtoraroczne (!) kursy kwalifikacyjne.

Pasja oraz umiejętności (także plastyczne, manualne) nauczyciela – artyści, mistrza i wychowawcy mają duży wpływ na zainteresowanie uczniów sztuką. Młodzież w wieku 13-16 lat cechuje duża wrażliwość emocjonalna, jednocześnie potrzeba ekspresji własnych emocji. Młodzi ludzie poszukują sposobu wyrażenia siebie. W tym trudnym dla uczniów okresie, sztuki wizualne oraz działania artystyczne niejednokrotnie dają możliwość pozytywnego „rozładowania” gromadzących się emocji. Wiele zależy od umiejętności wychowawczych nauczyciela, umożliwiających mu indywidualne podejście i dotarcie do młodzieży.

II. Cele edukacyjne kształcenia i wychowania

Cele edukacyjne programu zostały określone i sformułowane zgodnie z założeniami podstawy programowej z plastyki na III etapie edukacyjnym.

Wymagania ogólne wyznaczają **cele edukacyjne kształcenia i wychowania**:

- odbiór wypowiedzi i wykorzystywanie zawartych w nich informacji – percepcja sztuki,
- tworzenie wypowiedzi – ekspresja przez sztukę,
- analiza i interpretacja tekstów kultury – recepcja sztuki,
- dostrzeganie miejsca tradycji we współczesnej kulturze,
- budzenie i rozwijanie potrzeby czynnego uczestnictwa w kulturze poprzez kontakt z dziełami w najbliższym otoczeniu oraz wizyty w muzeach, galeriach i innych ośrodkach życia kulturalnego,
- rozwijanie świadomości roli sztuki w życiu człowieka,
- kształtowanie świadomości dziedzictwa tradycji i kultury narodowej oraz dziedzictwa kręgu kultury śródziemnomorskiej,
- rozwijanie własnych możliwości twórczych, kreatywności,
- kształtowanie tolerancji wobec odmienności innych kręgów kulturowych.

III. Treści nauczania

W zakresie treści nauczania czyli wymagań szczegółowych po zakończeniu edukacji na III etapie uczeń:

- operuje podstawowymi pojęciami związanymi ze sztuką,
- wykazuje się wiadomościami na temat dyscyplin sztuk plastycznych, szeroko rozumianej sztuki,
- wyszukuje informacje o sztuce w sieci internet, odwiedza internetowe galerie sztuki i muzea na świecie, ogląda dzieła artystów,
- potrafi wskazać związki sztuki z nowoczesnymi technologiami
- zna zasady prawa autorskiego dotyczące ochrony własności intelektualnej,
- wartościuje otaczającą współczesnego człowieka rzeczywistość wizualną,
- poszukuje różnorodnych możliwości ekspresji we własnych działaniach artystycznych, np. wykorzystując nowoczesne technologie: fotografię, film, graficzne programy komputerowe, Internet,
- wykazuje się umiejętnością twórczego myślenia we własnych działaniach artystycznych,
- realizuje i przedstawia własne projekty artystyczne za pomocą różnych nośników, np. prezentacji multimedialnych, filmów, fotografii
- rozróżnia najważniejsze style i kierunki w sztukach plastycznych,
- rozpoznaje najważniejsze dzieła sztuki europejskiej i polskiej,
- potrafi wskazać związki kultury danej epoki z przemianami społecznymi, polityką i życiem codziennym,
- odnajduje w stylu lub kierunku danej epoki różne inspiracje, w tym inspiracje sztuką poprzednich epok,
- potrafi wyszukać potrzebne informacje zawarte w tekstach kultury,
- posługuje się językiem sztuki opisując dzieła
- potrafi formułować opinie, porównywać szeroko rozumianą sztukę,
- wykazuje się umiejętnością analizy dzieła sztuki: dostrzega poszczególne elementy dzieła, porównuje, znajduje wzajemne związki i podsumowuje zebrane informacje.

IV. Procedury osiągnięcia celów edukacyjnych - metody prowadzenia lekcji plastyki w gimnazjum

Najważniejszym kryterium stosowanych metod nauczania jest ich skuteczność. Powinny być one dostosowane przede wszystkim do charakteru zajęć, ale także do możliwości szkoły, a zwłaszcza uczniów. Metody nauczania plastyki można zasadniczo podzielić na dwie grupy: dostosowane do percepcji i recepcji sztuki oraz ekspresji twórczej uczniów. Nauczyciel mając do zrealizowania określone w podstawie programowej cele kształcenia

oraz treści nauczania powinien dobrać odpowiednie, umożliwiające mu to zadanie metody i formy pracy. Sposób przekazywania wiadomości, rozwijania umiejętności i kształtowania postaw jest bardzo ważny. Powinien angażować ucznia w proces uczenia się, a co za tym idzie powodować uzyskanie pożądanych efektów nauczania. Wiedza kształtuje się w umyśle ucznia w trakcie rozwiązywania zadań i problemów, charakterystycznych dla nauczania problemowego. Jednymi z najbardziej efektywnych metod nauczania są metody aktywizujące, które uczą poprzez przeżywanie, odkrywanie, działanie. Samodzielne rozwiązywanie przez uczniów problemów, wyzwala twórcze i krytyczne podejście do poznawanych wiadomości. Metody aktywizujące kształtują umiejętność pracy w zespole, ale także odpowiedzialność za własne sądy i działania. Uczą prowadzenia dyskusji i rozwijają kreatywność. Stosowanie aktywizujących metod nauczania wymaga od nauczyciela dużego zaangażowania w proces nauczania oraz dobrego przygotowania się do lekcji. Ważną umiejętnością, którą uczniowie powinni doskonalić podczas edukacji w gimnazjum jest wyszukiwanie i selekcjonowanie informacji z różnych źródeł. Pomocne w kształtowaniu tej umiejętności jest tworzenie notatek. Mogą to być wszelkiego rodzaju notatki graficzne wzbogacone rysunkami, schematami, mapy mentalne tworzone zarówno wspólnie, jak i w grupach, parach czy indywidualnie. Wszelkie wizualne notatki są pomocne w procesie zapamiętywania i odtwarzania informacji. Nauczyciel znając zespół, z którym pracuje dostosowuje metody i formy pracy do potrzeb i możliwości uczniów. Ze względu na specyfikę przedmiotu nauczyciel może zastosować następujące metody i formy pracy:

Metody stosowane w nauczaniu historii sztuki (percepcja i recepcja sztuki) :

- wspólna i indywidualna analiza dzieł sztuki wizualnej,
- praca z materiałem ilustracyjnym, reprodukcjami, fotografiami,
- pogadanka ilustrowana pokazem reprodukcji dzieł,
- metody aktywizujące: dyskusja panelowa, burza mózgów, drama, żywe obrazy, fotoekspresja, port folio, śnieżna kula,
- realizacja w grupach projektów edukacyjnych,
- ukierunkowana percepcja filmów o sztuce,
- pokaz prezentacji multimedialnych,
- wirtualne zwiedzanie stron muzeów i galerii w sieci internet,
- multimedialne gry i quizy o sztuce(materiały zaproponowane przez wydawnictwa lub dostępne na stronach internetowych muzeów, galerii),
- bezpośredni kontakt z dziełem sztuki: zwiedzanie, oglądanie i opisywanie zabytków architektury, rzeźby, zbiorów i wystaw w galeriach, muzeach.

Metody stosowane w rozwijaniu ekspresji twórczej uczniów (ekspresja przez sztukę):

- utrwalanie wiadomości z historii sztuki poprzez działania plastyczne inspirowane stylami, kierunkami w sztuce i poszczególnymi dziełami sztuki,
- ćwiczenia plastyczne polegające na obserwacji natury: rysunki, malarstwo, fotografia,,

- ćwiczenia w kształtowaniu przestrzennym: rzeźba, forma przestrzenna z różnorodnych materiałów, projekt architektoniczny,
- projektowanie wykonywane zarówno tradycyjnymi technikami plastycznymi, jak i przy pomocy graficznych programów komputerowych,
- prace i projekty realizowane przy pomocy fotografii cyfrowej, krótkich filmów,
- organizowanie szkolnych i międzyszkolnych konkursów plastycznych, fotograficznych,
- aranżacja wystaw prac, realizacja dekoracji scenograficznych,
- działania w plenerze: rysunek, malarstwo, fotografia.

OPIS AKTYWIZUJĄCYCH METOD NAUCZANIA WSKAZANYCH DO WYKORZYSTANIA PODCZAS REALIZACJI PROGRAMU	
Nazwa metody	Charakterystyka metody
PRACA W GRUPACH	<p>Metodę tę można zastosować już podczas pierwszych zajęć, wykorzystując jej integracyjny charakter. Podczas realizacji zadań uczniowie poznają się nawzajem, uczą się współodpowiedzialności, dzielą się doświadczeniami, wyrażają własne poglądy. Nauczyciel dzieli klasę na grupy, tak, aby za każdym razem pracowali ze sobą inni uczniowie. Podział klasy na grupy powinien odbywać się np. poprzez losowanie karteczek o różnych kolorach, karteczek z różnymi obrazkami, itp.</p> <p>Przebieg zajęć:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podział klasy na grupy, - przedstawienie uczniom w poszczególnych grupach problemu/pytania/zagadnienia, - podanie czasu pracy nad problemem, - wybranie liderów przez grupy (nadzoruje on pracą grupy, robi notatki, zapisuje wypracowane zadania), - przedstawienie rezultatów pracy/wniosków na forum klasy (może to być omówienie problemu np. w formie plakatu), - podsumowanie zajęć : zapisanie wniosków, omówienie pracy grup i dokonanie oceny. <p>Odpowiednio przeprowadzona i nadzorowana przez nauczyciela praca w grupach jest efektywną formą uczenia się.</p>
WARSZTATY ARTYSTYCZNE	<p>Warsztaty artystyczne są jedną z głównych metod stosowanych podczas lekcji plastyki. Jest to metoda rozwijająca myślenie ucznia, jego wyobraźnię i umiejętności manualne. Zadania plastyczne wymagają od ucznia pracy intelektualnej, gdyż np. aby stworzyć model określonej budowli, uczeń musi wcześniej poznać szczegóły jej budowy. Jest to doskonała metoda na zastosowanie w praktyce zdobytej wiedzy teoretycznej oraz sposób na utrwalanie wiedzy.</p>
ŚNIEGOWA KULA	<p>Nauczyciel przedstawia zagadnienie, a uczniowie najpierw indywidualnie zastanawiają się nad rozwiązaniem podanego przez nauczyciela zagadnienia, następnie omawiają go w parach, potem w czwórkach itd. Ostatecznie o problemie dyskutuje się na forum klasy. Wnioski zapisuje się na tablicy lub papierze.</p>

<p>BURZA MÓZGÓW</p>	<p>Metoda ta jest jedną z metod twórczego rozwiązywania problemów. Niekiedy można uzyskać niekonwencjonalne rozwiązania zagadnień. Rozwiązywanie problemu odbywać się może na dwa sposoby:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapisuje się zgłaszane przez uczniów pomysły i rozwiązania w niezmienionej formie na tablicy lub kartce papieru nie oceniając ich. 2. Uczniowie oceniają podane pomysły, dokonują selekcji i wybierają ich zdaniem najlepsze rozwiązanie postawionego problemu. <p>Metoda <i>burzy mózgów</i> zmusza do samodzielnego myślenia i wyzwala u uczniów kreatywność.</p>
<p>ŻYWE OBRAZY</p> <p>DRAMA</p>	<p><i>Żywe obrazy</i> – uczniowie „kopiują”, oddają wygląd obrazu, rzeźby poprzez ruch ciała, układ przedmiotów, stworzenie kostiumów, aranżacji scenografii.</p> <p><i>Drama</i> – uczniowie daną sytuację wyrażają za pomocą gestów, ruchu ciała i głosu. Uczeń wciela się w rolę postaci historycznej lub fikcyjnej. Dramą jest także wywiad z koleżanką/kolegą odgrywającymi rolę danych postaci. Uczniowie odgrywają rolę postaci bez wcześniejszego przygotowania.</p> <p>Efektywność metod <i>żywych obrazów</i> i <i>dramy</i> polega na zaangażowaniu emocji przy realizacji zagadnienia.</p>
<p>DEMONSTRACJA</p> <p>MULTIMEDIA</p>	<p>Demonstracja jest bardzo ważną metodą nauczania plastyki. Najważniejszą aktywnością podczas lekcji plastyki jest oglądanie dzieł sztuki „na żywo” lub ich reprodukcji, różnorodnych wytworów rzemiosła, wzornictwa, obserwowanie otoczenia czy natury. Najprostszą i dającą największe możliwości metodą, oprócz obserwacji „na żywo” jest wykorzystywanie najbardziej multimedialnego urządzenia jakim jest komputer. Jest to obecnie najbardziej „przyjazne” uczniowi urządzenie, z którego korzysta. Ogromne możliwości prezentacji sztuki, takie jak: pokaz prezentacji multimedialnych przygotowanych przez nauczyciela, uczniów, dostępnych na portalach edukacyjnych(np.Scholaris.pl), wirtualne zwiedzanie stron muzeów i galerii w sieci internet, multimedialne gry i quizy o sztuce(materiały zaproponowane przez wydawnictwa lub dostępne na stronach internetowych muzeów, galerii), filmy o sztuce bardzo urozmaicają proces lekcyjny. Uczniowie angażują swoje zmysły i emocje, które są istotnym czynnikiem ułatwiającym zapamiętywanie wiadomości.</p>
<p>PROJEKT EDUKACYJNY</p>	<p>Projekt edukacyjny jest zadaniem na określony temat, realizowanym według wcześniej przyjętych norm i zasad w przeciągu określonego czasu. Projekt jest sposobem na potraktowanie procesu uczenia się w sposób bardzo wszechstronny. Uczy współdziałania, wychodzenia z inicjatywą, wartościowania, odpowiedzialności za siebie i innych. Metodę projektu można zastosować w pracy grupowej. Wykonane projekty uczniowie przedstawiają na forum klasy/szkoły. Może to być autoprezentacja, wystawa, plakaty, przedstawienie, film itp.</p>

FOTOEKSPRESJA	Metoda ta jest pomocna przy podsumowaniu materiału lub wstępu do np. realizacji ćwiczeń i zadań plastycznych na dany temat. Uczniowie otrzymują różnorodne pomoce (ilustracje, reprodukcje, fotografie, przedmioty). Wybierają z nich te, które – ich zdaniem – najbardziej pasują do omawianego zagadnienia.
OBSERWACJA WYCIECZKA	Obserwacja pozwala na bezpośrednie zapoznanie się ucznia z obserwowanym przedmiotem lub zjawiskiem w warunkach naturalnych (obserwacja obiektów i zjawisk w naturalnym środowisku) lub sztucznych (obserwacja w klasie). Jest to bardzo ważna metoda pracy na lekcjach plastyki, konieczna np. przy opisie, analizie dzieł sztuki. Pozwala także na dostrzeganie elementów otoczenia ucznia, obserwowanie zmian w nim zachodzących.
PORTFOLIO	Metoda ta polega na tworzeniu przez ucznia teczki dokumentującej pracę na dany temat: rysunki, przedmioty, fotografie, notatki, różne pomysły, itp.

Analizowanie dzieł sztuki wizualnej jest jedną z najcenniejszych umiejętności ucznia wyniesionych z lekcji plastyki w gimnazjum.

Realizując poszczególne tematy z historii sztuki należy zawsze poświęcić uwagę analizie dzieła. Poniżej przedstawiam prosty schemat analizy dzieła architektonicznego, malarskiego, rzeźbiarskiego, rysunku, grafiki, fotografii, który można dowolnie modyfikować.

OPIS DZIEŁA SZTUKI	
Wypisz z oglądanego dzieła architektonicznego, malarskiego, rzeźbiarskiego, rysunku, grafiki, fotografii te elementy języka sztuki, które w nim odnajdziesz. Wybierz spośród tych, które znajdują się w tabeli. Następnie stwórz opis dzieła posługując się zebranymi informacjami. Spróbuj napisać jakie emocje i uczucie wywołuje w Tobie opisywane dzieło	
AUTOR:	
TYTUŁ:	
DATA POWSTANIA:	
TEMAT OBRAZU, RYSUNKU, RZEŹBY, GRAFIKI, FOTOGRAFII: pejzaż, portret, scena rodzajowa, religijna, historyczna	

MIEJSCE, W KTÓRYM ZNAJDUJE SIĘ DZIEŁO ARCHITEKTURY:	
LINIA Linie grube/cienkie Linie dynamiczne/statyczne Linie pionowe, poziome, ukośne Linie długie, krótkie kreski	
BARWA Szeroka gama barwna Wąska gama barwna(barwy ciepłe/ barwy zimne) Barwy intensywne Barwy stonowane Barwy neutralne	
WALOR widoczny(zaznaczony)mocny, słaby	
ŚWIATŁOCIĘĆ Kierunek padania światła, np. z <i>prawego górnego rogu</i> , itp Światło naturalne/sztuczne Najjaśniejszy i najciemniejszy punkt	
FAKTURA gładka, nierówna, chropowata, miękka, szorstka, itp	
BRYŁA duża, mała, zwarta, fantazyjna, itp	
KONTRAST barw, linii, kształtów, faktur, wielkości	
KOMPOZYCJA Kompozycja otwarta/zamknięta Kompozycja statyczna/dynamiczna	

Kompozycja symetryczna Kompozycja rytmiczna	
SPOSÓB POKAZANIA PRZESTRZENI perspektywa kulisowa perspektywa zbieżna perspektywa zbieżna: boczna, żabia, z lotu ptaka perspektywa powietrzna perspektywa barwna	
WNIOSKI, EMOCJE I UCZUCIA, KTÓRE WYWOŁUJE DZIEŁO	

Realizacja lekcji plastyki i warsztatowych zajęć plastycznych wymaga odpowiednich warunków. Nauczyciel powinien mieć do dyspozycji salę lekcyjną ze zlewem. Bardzo istotne jest również posiadanie zaplecza, w którym można przechowywać prace uczniowskie, pomoce dydaktyczne, materiały plastyczne. Współczesna pracownia, w której odbywają się lekcje plastyki powinna być odpowiednio wyposażona w środki dydaktyczne. Nowa podstawa programowa wskazuje posługiwanie się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi jako umiejętność kluczową. Aby sprostać jej zrealizowaniu warto postarać się o zainstalowanie w sali lekcyjnej komputera z projektorem i jeśli to możliwe z dostępem do internetu. Jeśli nie można w ten sposób wyposażyć pracowni, nauczyciel powinien mieć możliwość korzystania z zestawu przenośnego. Mając pracownię wyposażoną w komputer z projektorem, nauczyciel może korzystać z wielu różnorodnych środków dydaktycznych (prezentacje, filmy, plansze dydaktyczne, reprodukcje dzieł itp.) przygotowanych przez wydawnictwa lub przygotowanych przez siebie czy uczniów. Gdy jest możliwość korzystania podczas lekcji z niezmiernych zasobów internetu (np. portale muzeów, galerii, portale o sztuce, portale edukacyjne, takie jak np. Scholaris.pl.), przygoda ze sztuką może być niezwykle interesująca dla uczniów.

Podczas realizacji programu nauczania plastyki dla III etapu edukacyjnego wskazano wykorzystywanie materiałów zgromadzonych w Internetowym Centrum Zasobów Edukacyjnych MEN - Scholaris.pl.

Podczas lekcji plastyki realizowanych zgodnie z programem *Wypisz, wymaluj...* wskazano na środki dydaktyczne w postaci tablic dydaktycznych, prezentacji multimedialnych, fotografii dostępnych w zasobach portalu Scholaris.pl. – przedmiot PLASTYKA. Materiały z zasobów portalu wykorzystane w programie dotyczą zagadnień związanych z dziejami sztuki i analizą dzieła sztuki.

W programie zaproponowano także wykorzystanie scenariusza lekcji na temat architektury XIX wieku pt „*Budowla eklektyczna – rysunek ołówkiem*”.

Jest to scenariusz lekcji, w trakcie której uczeń przypomina sobie rodzaje stylów nowożytnych oraz poznaje nowy styl - eklektyzm. Do lekcji dołączona jest prezentacja multimedialna.

Prezentacja materiałów z portalu Scholaris.pl. może stanowić punkt wyjścia lub podsumowanie lekcji. Może także służyć jako materiał wyjściowy do lekcji czy projektów przygotowanych samodzielnie przez uczniów.

Zalecane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej warunki i sposób realizacji założonych w podstawie programowej celów oraz treści kształcenia

Nauczyciel w realizacji przedmiotu powinien dążyć do rozwijania myślenia twórczego uczniów i poprzez uczestnictwo w zajęciach przygotować ich do świadomego udziału w kulturze oraz do stosowania nabytej wiedzy w różnych dziedzinach życia. Należy uwzględniać możliwości uczniów i dostosować do nich wymagania edukacyjne.

Wskazuje się, aby szkoła stwarzała możliwości czynnego uczestnictwa uczniów w kulturze poprzez ich udział w wystawach stałych i czasowych, organizowanych przez muzea i instytucje kulturalne, oraz w ważnych wydarzeniach artystycznych, organizowanych w szkole i poza nią. Powinna też upowszechniać kulturę plastyczną, na przykład poprzez stwarzanie uczniom warunków do prezentacji ich własnej twórczości.

V. Praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych podczas lekcji plastyki w gimnazjum

Uczeń zdolny

Uczniowie uzdolnieni plastycznie posiadają konkretne predyspozycje dzięki, którym nauczyciel diagnozuje zdolności danego ucznia. Jest to zwykle wrażliwość estetyczna, szybkie zrozumienie tematu, kreatywne nastawienie przy realizacji zadania, umiejętności manualne. Nauczyciel plastyki powinien podejmować różne działania dydaktyczne mające na celu rozwój wrażliwości estetycznej i umiejętności uczniów uzdolnionych plastycznie. Wskazania w nowej podstawie programowej dotyczące realizacji treści ponadprogramowych mogą być zastosowane w przypadku uczniów zdolnych. Takie treści nauczyciel dobiera dostosowując je do możliwości i zainteresowań swego uzdolnionego ucznia. Mają one na celu kształtowanie i rozwijanie jego zainteresowań oraz pasji. Zwykle uczniowie uzdolnieni plastycznie angażują się w przedsięwzięcia związane z działalnością twórczą, biorą czynny udział w konkursach, wystawach szkolnych i pozaszkolnych. Aktywnie pracują w domu. Znamienne są także próby indywidualizowania własnej twórczości, korzystanie z różnorodnych źródeł wiedzy.

Uczeń zdolny wymaga indywidualnego podejścia ze strony nauczyciela, mimo, że w dużej mierze jest sam w stanie zrealizować ćwiczenie. Zwykle uzdolniony plastycznie młody człowiek ma także sam wobec siebie większe oczekiwania, co do efektu końcowego pracy, aniżeli pozostali uczniowie. Indywidualna praca nauczyciela z takim uczniem powinna być ukierunkowana na wskazówki dotyczące podniesienia walorów artystycznych danego ćwiczenia plastycznego.

Nauczyciel powinien, mimo dobrych efektów pracy ucznia zdolnego, zachęcać go do jeszcze większego wysiłku i pracy przy realizacji ćwiczenia.

Należy wskazywać różne możliwości rozwiązań plastycznych w celu osiągnięcia jak najciekawszych efektów końcowych.
Metody stosowane w pracy z uczniem zdolnym plastycznie w pracy lekcyjnej i pozalekcyjnej:

- analiza możliwości ucznia, zwrócenie uwagi na jego postawę i efekty pracy – zwiększenie wymagań edukacyjnych wobec ucznia zdolnego, dostosowanie zadań do jego możliwości,
- indywidualne traktowanie uczniów zdolnych – proponowanie tematów i zagadnień ćwiczeń domowych zgodnie z potrzebami i możliwościami poszczególnych uczniów,
- rozszerzanie tematów ćwiczeń na zajęciach szkolnych o dodatkowe zagadnienia,
- zachęcanie i wskazywanie uczniom pozycji książkowych (albumy, książki dotyczące zagadnień plastycznych) oraz stron internetowych muzeów, galerii, zbiorów dzieł sztuki,
- promowanie osiągnięć ucznia – organizowanie wystaw w szkole i w miarę możliwości poza szkołą, w lokalnym środowisku,
- zachęcanie ucznia do udziału w artystycznych konkursach szkolnych i ogólnopolskich,
- rozwijanie artystycznych zainteresowań ucznia – informowanie o wystawach, wydarzeniach kulturalnych,
- zachęcanie do pisania recenzji z wystaw sztuki,
- proponowanie dodatkowych ćwiczeń plastycznych i zadań domowych dotyczących analizy i interpretacji dzieł sztuki,
- podawanie zestawu lektur, rozszerzających wiadomości poznane na lekcji,
- realizowanie na lekcji lub proponowanie do samodzielnej realizacji w domu zagadnień nadobowiązkowych,
- zachęcanie do udziału w pozalekcyjnych zajęciach plastycznych,
- zachęcanie do samodzielnej pracy twórczej w domu.

Uczeń z dysfunkcjami

Rozporządzenie MEN wskazuje na dostosowanie wymagań edukacyjnych programu nauczania do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia z dysfunkcjami. Specjaliści (pedagog, psycholog, terapeuta), nauczyciele uczący danego ucznia, wychowawca klasy pracując w zespołach proponują formy pracy odpowiednie dla ucznia. Wskazana jest współpraca z rodzicami ucznia z dysfunkcjami. Dostosowanie wymagań na lekcjach plastyki dotyczy głównie form i metod pracy z uczniem, nie może być ograniczeniem wymagań programowych. Nauczyciel powinien dać uczniowi więcej czasu na wykonanie określonego zadania i oceniać efekty pracy biorąc pod uwagę włożony wysiłek i poczynione postępy. Ważne jest wskazywanie uczniowi jego postępów, mocnych stron, wzmacnianie jego motywacji do pracy. Najczęściej diagnozowane dysfunkcje to: dysleksja, dysortografia, dysgrafia, dyskalkulia, zaburzenia zachowania (ADHD), zespół Aspergera. Każda z wymienionych dysfunkcji wymaga stosowania określonych metod, ale w przypadku większości z nich odpowiednia praca z uczniem podczas lekcji plastyki daje zadawalające rezultaty. Sztuki plastyczne są jedną z ważnych form terapii, tzw. arteterapia i uczniowie postrzegają twórczość plastyczną jako działalność dającą satysfakcję i odprężenie.

Metody i sposoby pracy z uczniem z dysfunkcjami podczas lekcji plastyki:

- metody pracy indywidualnej,
- metody rozwijające wyobraźnię i twórcze myślenie,
- metody nawiązujące do mnemotechnik (skojarzenia obrazu z jego zapisem literowym),
- metody rozwijające wyobraźnię matematyczną i przestrzenną.

Wskazane jest proponowanie uczniowi:

- artystycznych działań w grupie pozwalających na integrację w grupie rówieśników,
- zadań rozwijających twórcze myślenie,
- różnorodnych technik plastycznych dających uczniowi możliwość poszukiwania swoich mocnych stron, w tym wykorzystywanie graficznych programów komputerowych,
- ćwiczenia plastyczne polegające na konstruowaniu z gotowych elementów,
- prace plastyczne utrwalające poprawny zapis wyrazów z ich wizualnym skojarzeniem, tzw. plastyczna interpretacja słów,
- prace plastyczne wykonywane dużych formatach przy nadpobudliwości ruchowej,
- dyskusje, które są wyjaśnieniem problemu, wstępem do aktywności plastycznej.

W przypadku uczniów z dysfunkcjami należy wydawać łatwe do zrozumienia, proste polecenia i je powtarzać oraz informować o czynnościach, które mają nastąpić. Nauczyciel oceniając prace pisemne ucznia, musi brać pod uwagę przede wszystkim ich zawartość merytoryczną. Podczas odpowiedzi ustnych należy naprowadzać ucznia dodatkowymi pytaniami. Ważne jest, także dla pozostałych uczniów w klasie, ustalenie zasad postępowania i pilnowanie ich przestrzegania. Jednym z trudniejszych zadań jest znalezienie sposobów na złe zachowanie. Potrzebne jest tu wyczucie, cierpliwość, a zwłaszcza konsekwencja w postępowaniu. Warto zauważać i utrzymywać pozytywne zachowania.

VI. Kryteria oceny i metody sprawdzania osiągnięć uczniów

Zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Edukacji Narodowej zawartymi w podstawie programowej kryteria, jakimi należy kierować się oceniając wiedzę i umiejętności uczniów powinny uwzględniać potencjalne zdolności plastyczne uczniów w określonym przedziale wiekowym.

Przy ustalaniu oceny z plastyki należy uwzględnić wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć plastycznych. Uzdolnienia plastyczne ucznia nie mogą być kryterium oceniania.

Elementem oceny sugerowanym przez podstawę programową powinno być także zaangażowanie ucznia w uczestnictwo w kulturze.

Ocenianie powinno być systematyczne i poprzedzone przekazaniem uczniowi kryteriów oceniania, czyli informacji, co będzie podlegało ocenie i w jaki sposób ocenianie będzie prowadzone. Kryteria te powinny być jasne, zrozumiałe dla wszystkich uczniów.

Systemy oceniania z poszczególnych przedmiotów składają się na Wewnątrzszkolny System Oceniania, który uwzględnia specyfikę szkoły, jej warunki i możliwości uczniów. Nauczyciel przygotowując kryteria oceniania wiedzy i umiejętności uczniów z plastyki w gimnazjum powinien dostosować go do poziomu nauczanych uczniów i Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania.

Proponowane metody oceniania osiągnięć uczniów uwzględniają:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 sierpnia 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych,
2. Podstawę programową z plastyki w gimnazjum.
3. Treści nauczania uwzględnione w programie nauczania plastyki.

Ocena z plastyki powinna uwzględniać:

1. Stopień opanowania wiadomości i umiejętności, w tym:
  - umiejętność analizy dzieła sztuki, znajomość terminów plastycznych oraz podstawowe wiadomości z historii sztuki,
  - działania plastyczne: stopień zaangażowania, oryginalność rozwiązań tematu i formy.
2. Wysiłek wkładany w realizację zadań, stopień zaangażowania na lekcjach.
3. Stopień wykorzystania posiadanej wiedzy w praktycznych działaniach.

Proponowane formy oceniania wiedzy i umiejętności ucznia z zakresu historii sztuki i analizy dzieła sztuki:

- wypowiedzi pisemne: analiza dzieła sztuki, notatka,
- projekt edukacyjny,
- wypowiedzi ustne,
- prezentacje z wykorzystaniem multimedialnych.

Proponowane formy oceniania aktywności twórczej:

- wysiłek włożony w realizację ćwiczeń plastycznych,
- stopień biegłości w posługiwaniu się technikami plastycznymi, w tym nowoczesnymi technologiami np. fotografią, graficznymi programami komputerowymi,
- uczestnictwo w życiu kulturalnym klasy, szkoły, regionu, np. wystawy, imprezy artystyczne, prezentacje.

Proponowane ogólne kryteria oceniania wiadomości i umiejętności:

Ocena celująca – 6

Uczeń wykazuje się pełnym przyswojeniem wiadomości i umiejętności objętych programem oraz ponadprogramową wiedzą z historii sztuki i terminologii plastycznej. Zawsze jest przygotowany do lekcji, posiada konieczne materiały i przybory, zeszyt przedmiotowy i podręcznik.

Wykazuje duże zaangażowanie w działalność plastyczną. Zgodnie z tematem, starannie i twórczo wykonuje ćwiczenia plastyczne .

Biegłe posługuje się technikami plastycznymi, w tym graficznymi programami komputerowymi, fotografią, filmem. Aktywnie bierze udział w lekcji: inicjuje dyskusję, kojarzy fakty , wyciąga wnioski. Wykazuje się umiejętnością pełnej analizy dzieła sztuki, uzupełnionej elementami własnej interpretacji, Chętnie, zgodnie i twórczo pracuje w zespole. Często pełni rolę lidera grupy. Bieże aktywny udział w życiu kulturalnym klasy, szkoły, np. prezentuje swoją twórczość w formie wystaw. Samodzielnie zdobywa wiedzę korzystając z różnych mediów. Wykonuje zadania i ćwiczenia ponadprogramowe. Chętnie uczestniczy w konkursach plastycznych.

Ocena bardzo dobra - 5

Uczeń wykazuje się pełnym przyswojeniem wiadomości i umiejętności objętych programem. Zawsze jest przygotowany do lekcji, posiada konieczne materiały i przybory, zeszyt przedmiotowy i podręcznik. Wykazuje zaangażowanie w działalność plastyczną, zgodnie z tematem i starannie wykonuje ćwiczenia plastyczne. Sprawnie posługuje się technikami plastycznymi, w tym graficznymi programami komputerowymi, fotografią, filmem. Aktywnie bierze udział w lekcji: dyskutuje, kojarzy fakty , wyciąga wnioski. Zgodnie i twórczo pracuje w zespole. Wykazuje zainteresowanie życiem kulturalnym klasy, szkoły. Samodzielnie zdobywa wiedzę korzystając z różnych mediów. Wykonuje zadania ponadprogramowe po zachęceniu przez nauczyciela.

Ocena dobra – 4

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności objęte programem. Zawsze jest przygotowany do lekcji, posiada konieczne materiały i przybory, zeszyt przedmiotowy i podręcznik. Wykazuje zaangażowanie w działalność plastyczną, stara się wykonać ćwiczenia plastyczne zgodnie z tematem. Bierze udział w lekcji: stara się uczestniczyć w dyskusji, kojarzy fakty , próbuje wyciągać wnioski. Zgodnie pracuje w zespole. Wykazuje zainteresowanie życiem kulturalnym klasy, szkoły po zachęceniu nauczyciela.

Ocena dostateczna – 3

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności objęte programem w stopniu podstawowym. Posiadał podstawową umiejętność analizy dzieła sztuki: określa temat i podstawowe elementy języka sztuki. Zgodnie z tematem, ale mało starannie wykonuje ćwiczenia i prace plastyczne, stosując najprostsze techniki i środki plastyczne. Rzadko uczestniczy w lekcji w sposób aktywny i podejmuje próby współpracy w zespole.

Ocena dopuszczająca – 2

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności objęte programem w niewielkim zakresie. Wykazuje podstawową umiejętność analizy dzieła sztuki: określa temat i podstawowe elementy języka sztuki. Ćwiczenia oraz prace plastyczne, wykonuje rzadko i niestarannie. Nie wykazuje zainteresowania lekcjami plastyki i nie posiada woli poprawy ocen.

Ocena niedostateczna – 1

Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności objętych programem. Nie przygotowywał się do lekcji i nie wykonywał ćwiczeń i prac plastycznych. Wykazywał brak zainteresowania przedmiotem i bierność podczas zajęć lekcyjnych. Nie wykazał woli poprawy ocen.

VII. Program nauczania plastyki dla III etapu edukacyjnego

Temat lekcji	Treści	Cele kształcenia i wychowania Planowane osiągnięcia uczniów Po lekcji uczeń:	Środki dydaktyczne wykorzystywane podczas lekcji	Wymagania szczegółowe podstawy programowej
<p>1. „Wypisz, wymaluj” Zaproszenie do patrzenia na sztukę.</p>	<p>- dzieło sztuki jako obraz epoki, w której powstało; - sztuka jako sposób wyrażania różnych treści, uczuć i emocji; - sztuka i natura jako elementy krajobrazu kulturowego;</p>	<p>- omawia dzieło sztuki uwzględniając kontekst historyczny, społeczny, cywilizacyjny; - wskazuje treści, które można przekazać za pomocą sztuki; - potrafi wskazać w dziełach, sztuki określone emocje i uczucia; - wymienia elementy otaczającego go krajobrazu kulturowego;</p>	<p><u>Krajobraz kulturowy ucznia</u> Prezentacja uczy umiejętności refleksyjnego patrzenia na sztukę, rozwijania wrażliwości plastycznej, rozbudzania twórczej postawy wobec siebie i świata. (portal Scholaris.pl)</p> <p><u>Dzieje sztuki europejskiej</u> Tablica przedstawia dzieje sztuki europejskiej oraz wymienia jej podstawowe prądy i kierunki. (portal Scholaris.pl)</p>	<p>I 1.1, 1.2 III 3.1, 3.2</p>

<p>2. „Obejrzyj i wypisz” Analiza dzieła sztuki.</p>	<p>- forma i treść: podstawowe elementy analizy dzieła sztuki; - forma dzieła sztuki(język sztuki): linia, barwa, faktura, walor, kontrast, sposób oddania przestrzeni, światłocien, kompozycja, ekspresja dzieła; -treść : tematy przedstawień; oddanie określonej sytuacji społecznej, politycznej oraz kultury i ideologii epoki; - przekaz i subiektywna interpretacja dzieła sztuki; - sposoby interpretacji rzeczywistości wpływające na formę dzieła: realizm, idealizacja, deformacja;</p>	<p>- odróżnia elementy języka sztuki(linia, barwa, kompozycja, światło, przestrzeń, faktura, kontrast, bryła) i elementy treści w dziele sztuki; - odczytuje dzieła na poziomie dosłownym; - próbuje odnaleźć znaczenia symboliczne w dziełach; - rozpoznaje i potrafi podać informacje o najważniejszych dziełach sztuki polskiej i europejskiej; - opisuje dzieło sztuki postępując się językiem sztuki: określa rodzaje linii, barw, brył, faktur, światła, rodzaje kompozycji, sposób oddania przestrzeni; - potrafi odróżnić i nazwać sposoby interpretacji rzeczywistości wpływające na formę dzieła: realizm, idealizacja, deformacja; - formułuje opinię na temat oglądanego dzieła; - potrafi uzasadnić swoją opinię na temat oglądanego dzieła;</p>	<p><u>Sposoby interpretacji świata w dziele sztuki</u> Tablica omawiająca sposoby interpretacji dzieł sztuki: realistyczny, ekspresyjny, synteza form. (portal Scholaris.pl) <u>Malarstwo obrazem epoki</u> Przegląd charakterystycznych dzieł malarskich od średniowiecza po czasy współczesne ze zwróceniem uwagi na przekazywane treści i kreowanie odpowiedniego obrazu epoki (portal Scholaris.pl) <u>Bosch. Co zobaczył w piekle?</u> - interpretacja najciekawszych fragmentów „Piekle” Boscha. <u>Bosch - malarz i jego symbole</u> - analiza obrazów Bosch'a: „Leczenie głupoty”, „Niesienie krzyża” i „Stworzenie Ewy”. (portal Scholaris.pl) <u>Rozmowy o malarstwie – „Bitwa pod Grunwaldem” Jana Matejki</u> Uczniowie poznają obraz Jana Matejki – "Bitwa pod Grunwaldem". Dyskutują o tajemnicach tego obrazu</p>	<p>I 1.1, 1.2 III 3.1, 3.2</p>
---	---	--	---	--

			(Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje. (portal Scholaris.pl))	
<p>3. „Malowane jaskinie” Sztuka prehistoryczna.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - czas trwania epoki prehistorycznej; - malarstwo jaskiniowe: zwierzęta, sceny polowania; - megality: Stonehenge; - rzeźba: Wenus z Willendorfu; - sztuka prehistoryczna na ziemiach polskich: Biskupin - opisy dzieł sztuki prehistorycznej z określaniem elementów formy (języka sztuki): linii, barwy, bryły, waloru, faktury, kompozycji, światłocieniem, określaniem przestrzeni; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyszukuje potrzebne informacje zawarte w tekstach kultury; - potrafi określić czas trwania epoki prehistorycznej; - rozpoznaje i opisuje najbardziej reprezentatywne dzieła: malarstwo jaskiniowe (zwierzęta, sceny polowania), megality (Stonehenge), Rzeźba (Wenus z Willendorfu), Biskupin; - opisuje dzieło sztuki prehistorycznej posługując się językiem sztuki: określa rodzaje linii, barw, brył, faktur, przestrzeni, kompozycji, itd 	<p>Reprodukcje dzieł sztuki prehistorycznej (w tym także na nośnikach elektronicznych): malarstwo jaskiniowe, megality w Stonehenge, Biskupin, rzeźba Wenus z Willendorfu.</p> <p>Podręcznik do plastyki w gimnazjum.</p> <p>Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.</p>	<p>I 1.2 III 3.1, 3.2</p>
<p>4. ĆWICZENIE PLASTYCZNE: Stado koni technika szablonu (barwy ziemi i czarna linia konturowa) lub makieta Biskupina (projekt przestrzenny)</p>	<p>Utrwalenie wiadomości na temat sztuki prehistorycznej poprzez praktyczne działania – ćwiczenia plastyczne.</p> <p>Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem sztuki podczas działań twórczych: linią, barwą, bryłą, fakturą, światłocieniem, kompozycją, określaniem przestrzeni, itd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje, opisuje i inspirowane się we własnych działaniach plastycznych najbardziej reprezentatywnymi dziełami: malarstwo jaskiniowe (zwierzęta, sceny polowania), Biskupin; - realizuje ćwiczenia na płaszczyźnie i w przestrzeni, inspirowane poszczególnymi dziełami sztuki prehistorycznej; - posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, określaniem 	<p>Reprodukcje dzieł sztuki prehistorycznej, (w tym na nośnikach elektronicznych) malarstwo jaskiniowe, Biskupin.</p> <p>Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.</p>	<p>I 1.2 II 2.1, 2.2 III 3.1</p>

<p>5. „Potęga piramid” Sztuka starożytnego Egiptu</p>	<p>– położenie geograficzne Egiptu i czas trwania, - architektura: grobowce w formie piramid, świątynie; - kanon w rzeźbie; - tematy przedstawień w reliefie i malarstwie; - sposoby pokazania przestrzeni oraz postaci człowieka w sztuce egipskiej; - opisy dzieł sztuki starożytnego Egiptu z określaniem elementów formy (języka sztuki): linii, barwy, bryły, waloru, faktury, kompozycji, światłocieniem, określaniem przestrzeni;</p>	<p>przestrzeni, kompozycji we własnych pracach plastycznych;</p> <p>- wyszukuje potrzebne informacje zawarte w tekstach kultury, - potrafi określić czas trwania epoki i położenie państwa starożytnych Egipcjan, - potrafi scharakteryzować kontekst społeczny w starożytnym Egipcie, - rozpoznaje i opisuje najbardziej reprezentatywne dzieła: grobowce w formie piramid, świątynie, rzeźbę, relief i malarstwo, - posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, określaniem przestrzeni, kompozycją przy opisywaniu dzieł sztuki starożytnego Egiptu;</p>	<p>Tablica prezentująca budowę świątyni egipskiej. Przydatna przy omawianiu tematów związanych ze starożytnym Egiptem (portal Scholaris.pl) <u>Uszy w egipskiej świątyni – prezentacja ciekawych motywów świątyni w starożytnym Egipcie</u> Scenariusz dotyczy zajęć z zakresu architektury starożytnego Egiptu. Uczniowie zdobywają wiadomości o kanonie egipskiej świątyni (portal Scholaris.pl)</p> <p>Podręcznik do plastyki w gimnazjum. Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.</p>	<p>I 1.2 III 3.1, 3.2</p>
<p>6. ĆWICZENIE PLASTYCZNE: Komiks „Egipskie historie” wykonany pisakami lub przy pomocy komputerowego programu</p>	<p>Utrwalenie wiadomości o sztuce starożytnego Egiptu (grobowce w formie piramid, tematy przedstawień w reliefie i malarstwie, sposoby pokazania przestrzeni oraz postaci człowieka w sztuce egipskiej) poprzez praktyczne działania – ćwiczenia plastyczne. Rozwijanie umiejętności</p>	<p>- rozpoznaje, opisuje i inspirowane się we własnych działaniach plastycznych najbardziej reprezentatywnymi dziełami sztuki starożytnego Egiptu, - realizuje ćwiczenia na płaszczyźnie i w przestrzeni, inspirowane poszczególnymi dziełami sztuki starożytnego Egiptu; - wykonuje komiks zarówno tradycyjnymi technikami plastycznymi, jak i za pomocą</p>	<p>Reprodukcje dzieł sztuki starożytnego Egiptu: fotografie Doliny Królów w Gizie, fotografie przedstawiające ściany świątyń i grobowców ozdobione reliefami i malarstwem.</p> <p>Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.</p>	<p>I 1.2 II 2.1, 2.2 III 3.1</p>

<p>graficznego lub makieta Doliny Królów w Gizie projekt przestrzenny</p>	<p>posługiwania się językiem sztuki podczas działań twórczych: linia, barwa, bryła, faktura, światłocień, kompozycja, określanie przestrzeni, itd.</p>	<p>graficznych programów komputerowych; - posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, określaniem przestrzeni, kompozycji we własnych pracach plastycznych;</p>		
<p>7. „Antyk czyli jak tworzono sztukę Europy” Sztuka starożytnej Grecji i Rzymu.</p>	<p>Sztuka starożytnej Grecji: – położenie geograficzne i czas trwania; - elementy konstrukcyjne architektury; - Olimpia – igrzyska starożytne; - najważniejsze rzeźby i ich twórcy; - style zdobienia w malarstwie wazowym;</p> <p>Sztuka starożytnego Rzymu: – położenie geograficzne i czas trwania; - architektura: elementy konstrukcyjne; - budowle użyteczności publicznej; - obiekty architektury i rzeźby wznoszone na cześć zwycięskich władców - łuki triumfalne, kolumny, pomnik konny; - rzeźba: portret realistyczny; - opisy dzieł sztuki antycznej z określaniem elementów formy</p>	<p>- wyszukuje potrzebne informacje zawarte w tekstach kultury; - potrafi określić czas trwania i położenie starożytnej Grecji oraz Rzymu; - wskazuje elementy konstrukcyjne architektury greckiej i rzymskiej (porządk: dorycki, joński i koryncki, kolumna, kopuła, łuk, materiały budowlane – kamień, beton); - potrafi wskazać wpływ sztuki greckiej na dzieła Rzymian; - rozpoznaje i opisuje najbardziej reprezentatywne dzieła: Partenon, Panteon, Koloseum, obiekty architektury i rzeźby wznoszone na cześć zwycięskich władców - łuki triumfalne, kolumny, pomnik konny, rzeźby takie jak Dyskobol, Nike, Grupa Laokoona, Atena, Doryforos, wazy greckie zdobione w stylu czarno- i czerwonofigurowym; - posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, określaniem przestrzeni, kompozycją przy opisywaniu dzieł sztuki antycznej;</p>	<p><u>1.Sztuka grecka</u> <u>2.Architektura grecka</u> <u>3.Architektura rzymska</u> <u>tablice poglądowe</u> (portal Scholaris.pl)</p> <p><u>4. Piękne i brzydkie – idealizm i realizm w rzeźbie greckiej i rzymskiej</u> Scenariusz dotyczy zajęć z zakresu sztuki (zwłaszcza rzeźby) starożytnej Grecji i Rzymu. Uczniowie poznają pojęcie idealizmu i realizmu w sztuce. (portal Scholaris.pl) <u>Antyczne proporcje człowieka- przykłady rzeźby starożytnej Grecji</u> (portal Scholaris.pl) <u>Koloseum – miejsce krwawych igrzysk</u> Tablica przydatna w omawianiu tematów związanych ze sztuką rzymską, z budową Koloseum. (portal Scholaris.pl) <u>Myron i jego „Dyskobol”</u></p>	<p>I 1.2 III 3.1, 3.2</p>

	(języka sztuki): linii, barwy, bryły, waloru, faktury, kompozycji, światłocieniem, określaniem przestrzeni;		Analiza rzeźby „Dyskobol” Myrona z wykorzystaniem wiersza K. Przerwy-Tetmajera pod tym samym tytułem. (portal Scholaris.pl) Podręcznik do plastyki w gimnazjum.	
8. ĆWICZENIE PLASTYCZNE: Waza grecka ze sceną mitologiczną lub Portret fotografia	Utrwalenie wiadomości dotyczących sztuki antycznej (style zdobienia w malarstwie wazowym czarno- i czerwonofigurowy, rzeźbiarski portret realistyczny) poprzez praktyczne działania -ćwiczenia plastyczne. Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem sztuki podczas działań twórczych: linią, barwa, bryła, faktura, światłocień, kompozycja, określanie przestrzeni, itd.	- rozpoznaje, opisuje i inspirowane się we własnych działaniach plastycznych dziełami sztuki starożytnych Greków i Rzymian; - wykonuje projekt wazy lub portret fotograficzny inspirowany dziełami sztuki starożytnej Grecji lub Rzymu; - posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, określaniem przestrzeni, kompozycji we własnych pracach plastycznych;	Reprodukcje przedstawiające wazy greckie zdobione w stylu czarno- i czerwonofigurowym, reprodukcje przedstawiające rzeźbiarskie portrety realistyczne patrycjuszki rzymskich, współczesne portrety fotograficzne. Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.	I 1.2 II 2.1, 2.2 III 3.1
9. „Średniowiecze W cieniu kościołów” Sztuka romańska Sztuka gotycka	Sztuka romańska – zasięg i czas trwania; - wpływ religii chrześcijańskiej na sztukę romańską; - architektura: forma i funkcje; - rzeźba i rodzaje malarstwa oraz ich funkcje;	- wyszukuje potrzebne informacje zawarte w tekstach kultury; - potrafi określić czas trwania i zasięg sztuki średniowiecznej; - wymienia poszczególne dzieła z poszczególnych dyscyplin sztuki świadczące o wpływie religii chrześcijańskiej na sztukę średniowiecza;	<u>Forma dzieł średniowiecznych</u> Tablica zawiera przykłady wybranych dzieł z historii sztuki (rzeźba, malarstwo, architektura) wraz z krótkim opisem, charakteryzującym formę dzieł romańskich i gotyckich.	I 1.2 III 3.1, 3.2

	<p>Sztuka gotycka</p> <ul style="list-style-type: none"> – zasięg i czas trwania; - wpływ religii chrześcijańskiej na sztukę gotycką; - architektura: elementy konstrukcji i formy; - rzeźba, freski i ich funkcje ("Biblia ubogich"); - malarstwo tablicowe, witraż; - opisy dzieł sztuki średniowiecznej z określaniem elementów formy (języka sztuki): linii, barwy, bryły, waloru, faktury, kompozycji, światłocieniem, określaniem przestrzeni; 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje elementy konstrukcyjne architektury romańskiej(kamień jako budulec, grube mury, małe okna, funkcja religijno-obronna kościołów) i gotyckiej (cegła jako materiał budowlany, wielkość, strzelistość , łuki przyporowe, wielkie okna wypełnione maswerkami, witrażami); - rozpoznaje i opisuje najbardziej reprezentatywne dzieła: wybrane katedry, kościoły wraz z dekoracją, rzeźbiarską i malarską; - opisuje wygląd i sposób tworzenia średniowiecznych ksiąg (ręcznie pisane i ilustrowane - iluminowane); - posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, określaniem przestrzeni, kompozycją przy opisywaniu dzieł sztuki średniowiecznej; 	<p>(portal Scholaris.pl)</p> <p><u>Gotyk</u> Tablica przydatna w podsumowaniu cech stylu gotyckiego. (portal Scholaris.pl)</p> <p><u>Postacie biblijne w malarstwie</u> Prezentacja multimedialna (portal Scholaris.pl)</p> <p><u>Drzwi Gnieźnieńskie</u> Tablica przydatna jest do omawiania tematów związanych ze sztuką romańską. (portal Scholaris.pl)</p> <p>Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje. Podręcznik do plastyki w gimnazjum.</p>	
<p>10. ĆWICZENIE PLASTYCZNE: Średniowieczny Bestiariusz Fotomontaż przedstawiający fantastyczne zwierzę (fotografie zwierząt wycięte z</p>	<p>Utrwalenie wiadomości o sztuce średniowiecza (edukacyjna rola rzeźby i malarstwa „Biblia ubogich”, wygląd i sposób tworzenia średniowiecznych ksiąg ręcznie pisane i ilustrowane – iluminowane, elementy konstrukcyjne architektury gotyckiej – okna wypełnione „kamienną</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje, opisuje i inspirować się we własnych działaniach plastycznych dziełami sztuki średniowiecznej, - wykonuje fotomontaż przedstawiający fantastyczne zwierzę lub projekt gotyckiego maswerka; - posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, określaniem przestrzeni, kompozycji we własnych pracach plastycznych; 	<p>Reprodukcje przedstawiające gotyckie witraże, fotografie przedstawiające wyobrażenia baśniowych zwierząt ze średniowiecznych ksiąg. Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.</p>	<p>I 1.2 II 2.1, 2.2 III 3.1</p>

<p>gazet lub graficzny program komputerowy) lub Gotycki maswerk szary karton</p>	<p>koronką” – maswerk) poprzez praktyczne działania – ćwiczenia plastyczne. Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem sztuki podczas działań twórczych: linia, barwa, bryła, faktura, światłocień, kompozycja, określanie przestrzeni, itd.</p>			
<p>11. „Piękno świata i człowieka” Sztuka renesansu.</p>	<p>- czas trwania i zasięg oddziaływania renesansu; - geneza nazwy „<i>renesans</i>” „<i>odrodzenie</i>”; - fascynacja sztuką antyczną; - pojęcie <i>humanizm</i>; – cechy charakterystyczne architektury sakralnej kościoły i świeckiej (pałace, wille podmiejskie, ratusze, kamienice mieszczańskie); – rzeźba: architektoniczna – relief na fasadach budynków i we wnętrzach oraz niezależna od budowli – portrety, popiersia; twórczość architektoniczna, rzeźbiarska i malarska Michała Anioła; – malarstwo i jego osiągnięcia: perspektywa zbieżna i barwna, anatomia, przewaga precyzyjnego rysunku nad</p>	<p>- wyszukuje potrzebne informacje zawarte w tekstach kultury; - potrafi określić czas trwania i zasięg oddziaływania renesansu; - wyjaśnia nazwę „<i>odrodzenie</i>”, <i>renesans</i>”; - potrafi wytłumaczyć pojęcie „<i>humanizm</i>”; - potrafi scharakteryzować kontekst historyczny i społeczny renesansu; - wymienia cechy charakterystyczne architektury sakralnej i świeckiej; - rozpoznaje i opisuje najbardziej reprezentatywne dzieła renesansu: bazylika św. Piotra w Rzymie, świątynia Tempietto w Rzymie, pałac Strozzi we Florencji, Villa Rotonda w Vicenzy, polskie zabytki sztuki renesansu - kaplica zygmuntońska i przebudowany Wawel w Krakowie, Zamość, „Dawid” autorstwa Donatella, twórczość architektoniczna, rzeźbiarska i malarska Michała Anioła,</p>	<p><u>Sztuka renesansu - malarstwo</u> W czasie lekcji uczeń poznaje rys historyczny epoki oraz najważniejszych przedstawicieli malarstwa, m.in. Tycjana, Leonarda da Vinci, Michała Anioła. Do scenariusza dołączona jest prezentacja multimedialna. (portal Scholaris.pl)</p> <p><u>Poznajemy twórczość mistrzów renesansu - Rafaela Santi, Michała Anioła, Donatella</u> Podczas lekcji uczniowie przypominają sobie główne założenia epoki renesansu, poznają mistrzów włoskiego odrodzenia - Rafaela Santi, Michała Anioła i Donatella oraz opisują ich dzieła. Tworzą prace wzorowane na arcydziełach sztuki malarskiej i rzeźbiarskiej.</p>	<p>I 1.2 III 3.1, 3.2</p>

	<p>barwą; twórczość Leonarda da Vinci, Rafaela Santi; -opisy dzieł sztuki renesansowej z określaniem elementów formy (języka sztuki): linii, barwy, bryły, waloru, faktury, kompozycji, światłocieniem, określaniem przestrzeni;</p>	<p>„Ostatnia Wieczerza”, „Mona Liza”, „Dama z Gronostajem” Leonarda da Vinci, piękne Madonny Rafaela Santi, obrazy Tycjana; - potrafi wskazać inspiracje antykiem w sztuce renesansu; - wykazuje się umiejętnością analizy dzieła sztuki – dostrzega poszczególne elementy dzieła, porównuje, znajduje wzajemne związki i podsumowuje zebrane informacje;</p>	<p>(portal Scholaris.pl) <u>Nowożytne proporcje człowieka</u> Porównanie tworzenia proporcji człowieka wielkich artystów renesansu i współcześnie. (portal Scholaris.pl) Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje. Podręcznik do plastyki w gimnazjum.</p>	
<p>12. ĆWICZENIE PLASTYCZNE: Moja wersja renesansowego portretu malarstwo/ fotografia lub Pejzaż z uwzględnieniem perspektywy zbieżnej</p>	<p>Utrwalenie wiadomości o sztuce renesansowej (malarstwo i jego osiągnięcia: perspektywa zbieżna i barwna, anatomia, przewaga precyzyjnego rysunku nad barwą) poprzez praktyczne działania – ćwiczenia plastyczne. Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem sztuki podczas działań twórczych: linia, barwa, bryła, faktura, światłocień, kompozycja, określanie przestrzeni, itd.</p>	<p>- rozpoznaje, opisuje i inspirować się we własnych działaniach plastycznych dziełami sztuki renesansowej; - wykonuje własną wersję portretu inspirowanych portretami renesansowych mistrzów; - rysuje pejzaż uwzględniając perspektywę zbieżną; - posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, określanie przestrzeni, kompozycji we własnych pracach plastycznych;</p>	<p>Reprodukcje portretów renesansowych mistrzów. Reprodukcje obrazów przedstawiające pejzaże. Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.</p>	<p>I 1.2 II 2.1, 2.2 III 3.1</p>
<p>13. „Przepych” Sztuka barokowa.</p>	<p>- czas trwania i zasięg oddziaływania renesansu; - kontekst historyczny – kontrreformacja; – architektura sakralna i świecka i jej cechy charakterystyczne; – rzeźba: ekspresja, dynamika,</p>	<p>- wyszukuje potrzebne informacje zawarte w tekstach kultury; - potrafi określić czas trwania epoki baroku; - wyjaśnia nazwę „barok”; - potrafi scharakteryzować kontekst historyczny i społeczny epoki baroku,;</p>	<p><u>Architektura baroku</u> – <u>kościół, pałace</u> Tablice przydatne przy omawianiu architektury barokowej. (portal Scholaris.pl) <u>Rzeźba i malarstwo baroku</u></p>	<p>I 1.2 III 3.1, 3.2</p>

	<p>akcentowanie kontrastów; – malarstwo: dynamiczna kompozycja, światłocień, bogata kolorystyka; tematy: portret, pejzaż, sceny religijne, mitologiczne, rodzajowe, martwa natura; twórczość Caravaggia, Rembrandta van Rijna, Petera Paula Rubensa holenderskich mistrzów martwych natur; - polskie zabytki sztuki barokowej: kościół Świętych Piotra i Pawła w Krakowie, pałac w Wilanowie, portret sarmacki i trumienny; -opisy dzieł sztuki barokowej z określaniem elementów formy (języka sztuki): linii, barwy, bryły, waloru, faktury, kompozycji, światłocieniem, określaniem przestrzeni;</p>	<p>- wymienia cechy charakterystyczne architektury sakralnej i świeckiej; - rozpoznaje i opisuje najbardziej reprezentatywne dzieła barokowe: bazylika św. Piotra w Rzymie - ukończenie budowy fasady i kolumnada Berniniego, kościół Il Gesu w Rzymie, pałac w Wersalu pod Paryżem, „Ekstaza św. Teresy” G.L. Berniniego, obrazy Caravaggia, Rembrandta van Rijna , Petera Paula Rubensa, holenderskich mistrzów martwych natur – Zurbarana, Hedy; polskie zabytki sztuki barokowej: kościół Świętych Piotra i Pawła w Krakowie, pałac w Wilanowie, portret sarmacki i trumienny; - wykazuje się umiejętnością analizy dzieła sztuki – dostrzega poszczególne elementy dzieła, porównuje, znajduje wzajemne związki i podsumowuje zebrane informacje;</p>	<p>Tablica omawia sztukę barokową, a w szczególności jej rzeźbę i malarstwo. (portal Scholaris.pl) <u>Holandia i jej sztuka w XVII w.</u> Prezentacja poświęcona trzem malarzom z Holandii XVII w.: Frans Hals, Rembrandt, Vermeer. (portal Scholaris.pl) <u>Polskie malarstwo barokowe</u> Tablica przydatna jest do omawiania sztuki związanej z epoką baroku, z polskim malarstwem barokowym. (portal Scholaris.pl) Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje. Podręcznik do plastyki w gimnazjum.</p>	
<p>14. ĆWICZENIE PLASTYCZNE: Przepyszna martwa natura malarstwo/ fotografia lub</p>	<p>Utrwalenie wiadomości o sztuce barokowej poprzez praktyczne działania – ćwiczenia plastyczne. Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem sztuki podczas działań twórczych: linia, barwa, bryła, faktura, walor, kontrast, światłocień,</p>	<p>- rozpoznaje, opisuje i inspirowane się we własnych działaniach plastycznych dziełami sztuki barokowej; - wykonuje fotografię ułożonej przez siebie, inspirowanej barokowymi, martwej natury; - rysuje projekt lub konstruuje formę przestrzenną barokowej fontanny;</p>	<p>Reprodukcje przedstawiające martwe natury autorstwa mistrzów holenderskich oraz fontanny w barokowych parkach. Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.</p>	<p>I 1.2 II 2.1, 2.2 III 3.1</p>

<p>Barokowa fontanna projekt rysunkowy albo forma przestrzenna</p>	<p>kompozycja, określanie przestrzeni, itd.</p>	<p>- posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, światłowaniem, określaniem przestrzeni, kompozycji we własnych pracach plastycznych;</p>		
<p>15. „Powrót antyku” Sztuka Klasycystyczna.</p>	<p>– zasięg i czas trwania; - geneza nazwy „oświecenie”; - kontekst historyczny; - inspiracje sztuką antyczną: dominacja statyki, harmonii, przewaga kształtu nad barwą, idealizm; – architektura świecka i sakralna inspirowana konstrukcją i formą budowli antycznych; – rzeźba: temat – człowiek, klasyczne zasady kompozycji i idealizacja kształtów; – malarstwo: klasyczne zasady kompozycji, brak mocnych kontrastów, przewaga rysunku nad barwą, idealizacja; tematy: portrety, wydarzenia z okresu starożytności i współczesne; – polska sztuka klasycystyczna – mecenat artystyczny króla Stanisława Augusta; -opisy dzieł sztuki klasycystycznej z określaniem elementów formy (języka sztuki): linii, barwy, bryły,</p>	<p>- wyszukuje potrzebne informacje zawarte w tekstach kultury; - potrafi określić czas trwania epoki oświecenia; - potrafi scharakteryzować kontekst historyczny i społeczny oświecenia; - potrafi wskazać inspiracje antykiem i renesansem; - wymienia cechy charakterystyczne architektury; - rozpoznaje i opisuje najbardziej reprezentatywne dzieła: pałacyk Petit Trianon w parku w Wersalu, kościół św. Genowefy(Panteon) w Paryżu autorstwa J. G. Soufflot, Łuk Triumfalny na placu Gwiazdy w Paryżu, Brama Brandenburska w Berlinie, pomnik księcia Józefa Poniatowskiego na koniu B. Thorwaldsena, „Przysięga Horacjuszy” J. L.Davida - polska sztuka klasycystyczna – łazienki królewskie autorstwa D. Merliniego i J.Ch. Kamsetzera, zbór ewangelicki Świętej Trójcy w Warszawie autorstwa Sz. B. Zuga, Teatr Wielki w Warszawie, Belweder, polski dworek szlachecki,</p>	<p>1.Tablica omawiająca cechy charakterystyczne sztuki klasycystycznej. (portal Scholaris.pl)</p> <p>2. <u>Klasycyzm i jego cechy</u> W materiale zostały zaprezentowane główne cechy sztuki klasycystycznej z podziałem na malarstwo, rzeźbę i architekturę. (portal Scholaris.pl)</p> <p>3.<u>Klasycyzm</u> Tablica przydatna w podsumowywaniu wiadomości dotyczących klasycyzmu. (portal Scholaris.pl)</p>	<p>I 1.2 III 3.1, 3.2</p>

	waloru, faktury, kompozycji, światłocieniem, określeniem przestrzeni;	widoki Warszawy (weduty)Canaletta, „Stanisław August w stroju koronacyjnym” M. Bacciarelli; - wykazuje się umiejętnością analizy dzieła sztuki – dostrzega poszczególne elementy dzieła, porównuje, znajduje wzajemne związki i podsumowuje zebrane informacje;	Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje. Podręcznik do plastyki w gimnazjum.	
16. ĆWICZENIE PLASTYCZNE: „Żywy” obraz naśladowujący jedno z dzieł malarskich albo rzeźbiarskich klasycyzmu lub napis „KLASYCYSTYCZNY” wykonany ołówkiem/cienko -pisem, czcionką <i>kapitała rzymska</i>	Utrwalenie wiadomości dotyczących malarstwa i rzeźby klasycystycznej poprzez praktyczne działania – ćwiczenia plastyczne. Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem sztuki podczas działań twórczych: linia, barwa, bryła, faktura, światłocień, kompozycja, określanie przestrzeni, itd.	- rozpoznaje, opisuje i inspirowanie się we własnych działaniach plastycznych dziełami sztuki klasycystycznej; - tworzy, pracując w zespole „żywy obraz” naśladowujący jedno z dzieł malarskich albo rzeźbiarskich; - wykonuje napis „KLASYCYSTYCZNY” stosując czcionkę kapitała rzymska; - posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, określeniem przestrzeni, kompozycji we własnych pracach plastycznych;	Reprodukcje dzieł sztuki klasycystycznej: obrazy i rzeźby, wzorniki czcionek: <i>kapitała rzymska</i> . Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.	I 1.2 II 2.1, 2.2 III 3.1
17 i 18 „Uczucia i emocje” Malarstwo XIX w.	Romantyzm - geneza nazwy; - kontekst historyczny – ruchy narodowowyzwoleńcze; - dominacja malarstwa nad innymi dziedzinami sztuki;	Romantyzm - potrafi określić czas trwania; - wyjaśnia nazwę „romantyzm”; - zna kontekst historyczny- ruchy narodowowyzwoleńcze; - wskazuje dominującą rolę malarstwa	<u>E. Delacroix - ważne dzieła</u> Prezentacja multimedialna dotycząca trzech ważnych dzieł w twórczości malarza E. Delacroix: „Fryderyk Chopin”, „Kobiety algierskie”, „Freski z kościoła	I 1.2 III 3.1, 3.2

	<p>– malarstwo – inspiracje i motywy: legendy, natura, niezwykłość, wolność jednostki, wydarzenia współczesne artystom;</p> <p>Realizm</p> <ul style="list-style-type: none"> – czas trwania; – malarskie sceny rodzajowe dokumentujące codzienność; – malarstwo polskie: pejzaże, sceny rodzajowe, portrety, tematyka społeczna, malarstwo historyczne: kontekst historyczny – zabory; <p>Impresjonizm</p> <ul style="list-style-type: none"> – czas powstania; - geneza nazwy; - kontekst cywilizacyjny: optyka, powstanie fotografii, nowość w zakresie techniki: technika <i>alla prima</i>, wpływ światła na barwę, subiektywny zapis chwili, malarstwo plenerowe, dywizjonizm, sceny rodzajowe, pejzaże, portrety; <p>Postimpresjonizm</p> <ul style="list-style-type: none"> – inspiracje i charakterystyka twórczości Vincenta van Gogha, Paula Cézanne'a, Paula Gauguina, Henri de Toulouse-Lautreca. 	<p>nad innymi dziedzinami sztuki;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia inspiracje i motywy w malarstwie: legendy, natura, niezwykłość, wolność jednostki, dokumentowanie na obrazach wydarzeń współczesne artystom; - rozpoznaje dzieła: "Wolność wiodąca lud na barykady" E.Delacroix, "Samosierra" P.Michałowski „ Myśliciel w morzu chmur" C.D.Friedricha; <p>Realizm</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa czas trwania, - potrafi wyjaśnić pojęcie "realizm", - podaje tematy malarskie: sceny rodzajowe dokumentujące codzienność, - rozpoznaje obrazy : „Kamieniarze" G.Courbet; obrazy J.Chełmońskiego i J. Szermentowskiego; - wyjaśnia kontekst historyczny (zabory, malarstwo "ku pokrzepieniu serc narodu") twórczości J.Matejki,J.Kossaka, W.Kossaka; <p>Impresjonizm</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa czas powstania; - wyjaśnia genezę nazwy; - opisuje kontekst cywilizacyjny: odkrycia w dziedzinie optyki, powstanie fotografii; - wymienia cechy charakterystyczne techniki (technika <i>alla prima</i> - bez szkicu, wpływ światła na barwy subiektywny zapis chwili, malarstwo plenerowe, 	<p>Saint – Sulpice".</p> <p>(portal Scholaris.pl)</p> <p><u>Malarstwo a historia</u> omawiają obraz „Bitwa pod Grunwaldem” J. Matejki.</p> <p>(portal Scholaris.pl)</p> <p><u>Jan Matejko - „Wernyhora”</u></p> <p>Materiał dotyczy obrazu Jana Matejki „Wernyhora”. Uczeń odpowiada na pytania o ten obraz, a także o malarstwo tego artysty</p> <p>(portal Scholaris.pl)</p> <p><u>Styl secesyjny</u></p> <p>Tablica omawia styl secesyjny. Fotografie przedstawiające budowle w Barcelonie w Hiszpanii stworzone przez Antonio Gaudiego. (portal Scholaris.pl)</p> <p><u>Impresjonizm, przewrót w malarstwie europejskim</u></p> <p>Zaprezentowanie uczniom najważniejszych twórców impresjonizmu, jego cech oraz wpływu na kształtowanie się sztuki nowoczesnej.</p> <p>(portal Scholaris.pl)</p>	
--	---	---	--	--

	<p>Secesja – geneza nazwy, zmiana dotychczasowego znaczenia i funkcji sztuki; podkreślanie roli architektury wnętrz i rzemiosła artystycznego; charakterystyczna tematyka i elementy formy plastycznej; twórczość Antonio Gaudiego i Stanisława Wyspiańskiego. Symbolizm na przykładzie twórczości Jacka Malczewskiego; Ekspresjonizm – geneza nazwy kierunku, cechy charakterystyczne na podstawie „Krzyku” Edvarda Muncha; - opisy obrazów reprezentujących poszczególne style i kierunki w sztuce XIX w. z określaniem elementów formy (języka sztuki): linii, barwy, bryły, waloru, faktury, kompozycji, światłocieniem, określaniem przestrzeni;</p>	<p>dywizjonizm, pointylizm, sceny rodzajowe, pejzaże, portrety), twórczość C.Moneta, E.Degasa, w Polsce W.Podkowińskiego; Postimpresjonizm - charakteryzuje, porównuje twórczość Vincenta van Gogha, Paula Cézanne'a, Paula Gauguina; Symbolizm - wyjaśnia i wskazuje przykłady w twórczości J.Malczewskiego; Secesja - wyjaśnia genezę nazwy; - opisuje zmianę dotychczasowego znaczenia i funkcji sztuki, podkreślanie roli architektury wnętrz i rzemiosła artystycznego; - wskazuje charakterystyczną tematykę i elementy formy plastycznej (nieregularna linia, dekoracyjność, stylizacja roślinna, kwiatowa, ptaki, , postacie kobiet płaska plama obwiedziona konturem) - omawia twórczość Antonio Gaudiego i Stanisława Wyspiańskiego;</p>	<p><u>Impresjonizm - wstępna charakterystyka</u> Istota impresjonizmu. Manet i Degas. Próba odpowiedzi, co wyróżniało tych dwóch malarzy spośród innych impresjonistów. (portal Scholaris.pl)</p> <p><u>Karta pracy z kluczem: Impresjonizm</u> Sprawdzenie nabytych umiejętności po lekcji „Impresjonizm”. (portal Scholaris.pl)</p> <hr/> <p><u>Życie i twórczość Stanisława Wyspiańskiego</u> Kronika działalności twórczej Stanisława Wyspiańskiego, ilustrowana jego obrazami. (portal Scholaris.pl)</p> <p>Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje. Podręcznik do plastyki w gimnazjum.</p>	
19.	Utrwalenie wiadomości	- rozpoznaje, opisuje i inspirowane się we	Reprodukcje przedstawiające	I 1.2

<p>ĆWICZENIE PLASTYCZNE: Pejzaż inspirowany jednym z kierunków w sztuce XIX wieku: romantyzmem, realizmem, impresjonizmem, postimpresjonizmem</p>	<p>dotyczących malarstwa romantyzmu, realizmu, impresjonizmu i postimpresjonizmu poprzez praktyczne działania – ćwiczenia plastyczne. Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem sztuki podczas działań twórczych: linia, barwa, bryła, faktura, światłocień, kompozycja, określanie przestrzeni, itd.</p>	<p>własnych działaniach plastycznych obrazami artystów tworzących w XIX w; - tworzy własną interpretację pejzażu (warsztaty plastyczne w plenerze) inspirowane obrazami artystów romantyzmu, realizmu, impresjonizmu lub postimpresjonizmu; - posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, określanie przestrzeni, kompozycji we własnych pracach plastycznych;</p>	<p>pejzaże artystów XIX wieku: romantyków, realistów, impresjonistów, postimpresjonistów. Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.</p>	<p>II 2.1, 2.2 III 3.1</p>
<p>20. ĆWICZENIE PLASTYCZNE Secesyjny witraż</p>	<p>Utrwalenie wiadomości o sztuce secesji poprzez praktyczne działania – ćwiczenia plastyczne. Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem sztuki podczas działań twórczych: linia, barwa, faktura, światłocień, kompozycja, określanie przestrzeni, itd.</p>	<p>- rozpoznaje, opisuje i inspirowane własnymi działaniami plastycznymi sztuką secesji; - tworzy projekt witrażu inspirowanego witrażami Stanisława Wyspiańskiego i Józefa Mehoffera; - posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, światłocieniem, określanie przestrzeni, kompozycji we własnych pracach plastycznych;</p>	<p>Reprodukcje przedstawiające zrealizowane witraże oraz ich projekty autorstwa Stanisława Wyspiańskiego i Józefa Mehoffera. Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.</p>	<p>I 1.2 II 2.1, 2.2 III 3.1</p>
<p>21. Architektura i rzeźba XIX wieku</p>	<p>- architektura XIX w.: inspiracje minionymi stylami, eklektyzm – łączenie elementów różnych stylów; - rzeźba XIX w.: emocje i uczucia w rzeźbach Augusta Rodina; - opisy budowli i rzeźb XIX w. z określanie elementów formy</p>	<p>- wyszukuje potrzebne informacje zawarte w tekstach kultury; - potrafi scharakteryzować kontekst historyczny i społeczny w Europie XIX w; - wymienia nowe materiały budowlane zastosowane w architekturze XIX w; - wymienia cechy charakterystyczne architektury XIX w.: inspiracje minionymi</p>	<p><u>Rzeźba XIX wieku</u> Tablica omawia rzeźbę XIX wieku oraz wymienia przedstawicieli tego gatunku sztuki, tworzących w XIX wieku (portal Scholaris.pl) Fotografie lub prezentacja</p>	<p>I 1.1, 1.2 III 3.1, 3.2</p>

	(języka sztuki): linii, barwy, bryły, waloru, faktury, kompozycji, światłocieniem, określaniem przestrzeni;	stylami, eklektyzm – łączenie elementów różnych stylów; - rozpoznaje i opisuje najbardziej reprezentatywne dzieła: wieża Eiffla w Paryżu, Teatr imienia J. Słowackiego w Krakowie, Statua Wolności w Nowym Jorku; - opisuje wskazane rzeźby Augusta Rodina: „ Myśliciel” , „Mieszczanie z Calais” pod kątem formy i treści;	multimedialna przedstawiająca najbardziej reprezentatywne dzieła architektury XIX wieku. Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje. Podręcznik do plastyki w gimnazjum.	
22. ĆWICZENIE PLASTYCZNE Budowla eklektyczna rysunek ołówkiem	Utrwalenie wiadomości o architekturze XIX w. poprzez praktyczne działania – ćwiczenia plastyczne. Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem sztuki podczas działań twórczych: linia, barwa, bryła, faktura, walor, kontrast, światłocien, kompozycja, określanie przestrzeni, itd.	- rozpoznaje, opisuje i inspirować się w własnych działaniach plastycznych dziełami architektury XIX w.; - tworzy rysunek przedstawiający budowlę eklektyczną; - posługuje się językiem sztuki: linią, bryłą, fakturą, określaniem przestrzeni, kompozycji we własnych pracach plastycznych;	<u>Budowla eklektyczna – rysunek ołówkiem</u> Scenariusz lekcji, w trakcie której uczeń przypomina sobie rodzaje stylów nowożytnych oraz poznaje nowy styl - eklektyzm. Do lekcji dołączona jest prezentacja multimedialna. (portal Scholaris.pl) Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.	I 1.2 II 2.1, 2.2 III 3.1
23. „Artystyczny bunt” Malarstwo I połowy XX w.	Kierunki w sztuce I połowy XX wieku: kontekst historyczny i cywilizacyjny. Fowizm: cechy charakterystyczne, twórczość Henri Matisse’a. Abstrakcjonizm – sztuka nieprzedstawiająca; abstrakcja	- wyszukuje potrzebne informacje zawarte w tekstach kultury; - potrafi określić czas trwania epoki oświecenia; - potrafi scharakteryzować kontekst historyczny i społeczny w Europie I połowy XX w.; - potrafi wymienić główne kierunki w	<u>Abstrakcjonizm</u> tablica przydatna jest w omawianiu kierunku (portal Scholaris.pl) <u>Kubizm</u> tablica omawiająca kubizm. (portal Scholaris.pl) <u>Surrealizm, czyli świat nadrealny</u>	I 1.2 III 3.1, 3.2

	<p>ekspresyjna Wassily Kandinsky'ego i abstrakcja geometryczna Pieta Mondriana. Kubizm – geneza nazwy kierunku, cechy charakterystyczne, twórczość Pabla Picassa. Surrealizm jako ruch artystyczno-intelektualny, twórczość Salvadora Dali; -opisy obrazów reprezentujących kierunki w sztuce I połowy XX wieku: z określaniem elementów formy (języka sztuki): linii, barwy, waloru, faktury, kompozycji, światłocieniem, określaniem przestrzeni;</p>	<p>sztuce XX wieku, rozpoznać reprezentujące je dzieła, przyporządkować im twórców: fowizm: cechy charakterystyczne, twórczość Henri Matisse'a, abstrakcjonizm – sztuka nieprzedstawiająca; abstrakcja ekspresyjna Wassily Kandinsky'ego i abstrakcja geometryczna Pieta Mondriana, kubizm – geneza nazwy kierunku,; twórczość Pabla Picassa, surrealizm jako ruch artystyczno-intelektualny, twórczość Salvadora Dali;</p>	<p><u>w sztuce XX wieku</u> W trakcie zajęć uczeń poznaje nowy kierunek w sztuce XX wieku – surrealizm. Nauczyciel przedstawia twórczość: Salvadora Dali, Joana Miró, Maksa Ernsta, Georgia de Chirico, Zdzisława Beksińskiego, Mariana Bogusza, Stasysa Eidrigeviciusa. Do lekcji dołączona jest prezentacja multimedialna. (portal Scholaris.pl) Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje. Podręcznik do plastyki w gimnazjum.</p>	
<p>23. ĆWICZENIE PLASTYCZNE Kubistyczna martwa natura collage lub Portret fowistyczny</p>	<p>Utrwalenie wiadomości o fowizmie i kubizmie poprzez praktyczne działania – ćwiczenia plastyczne. Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem sztuki podczas działań twórczych: linia, barwa, bryła, faktura, walor, kontrast, światłocień, kompozycja, określanie przestrzeni, itd.</p>	<p>- rozpoznaje, opisuje i inspirowanie się we własnych działaniach plastycznych głównymi kierunkami w sztuce I połowy XX w.;</p> <p>- tworzy martwą naturę inspirowanie się kubizmem;</p> <p>- maluje portret inspirowanie się malarstwem fowistycznym;</p> <p>- posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, określanie przestrzeni, kompozycji we własnych</p>	<p>Reprodukcje przedstawiające dzieła Henri Matisse'a i Pabla Picasso. Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje</p>	<p>I 1.2 II 2.1, 2.2 III 3.1</p>

		pracach plastycznych;		
<p>24. ĆWICZENIE PLASTYCZNE Kompozycja abstrakcyjna lub Niezwykły sen</p>	<p>Utrwalenie wiadomości o abstrakcjonizmie i surrealizmie poprzez praktyczne działania – ćwiczenia plastyczne. Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem sztuki podczas działań twórczych: linia, barwa, bryła, faktura, walor, kontrast, światłocien, kompozycja, określanie przestrzeni, itd.</p>	<p>- rozpoznaje, opisuje i inspirować się we własnych działaniach plastycznych głównymi kierunkami w sztuce I połowy XX w.;</p> <p>- tworzy kompozycję malarską lub rysunkową inspirowaną malarstwem abstrakcyjnym;</p> <p>- wykonuje pracę plastyczną pt. <i>Niezwykły sen</i> inspirowaną surrealizmem;</p> <p>- posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, określanie przestrzeni, kompozycji we własnych pracach plastycznych;</p>	<p>Reprodukcje przedstawiające obrazy W. Kandinsky’ego, P. Mondriana, S. Dali. G. Chirico, Z. Beksińskiego.</p> <p>Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.</p>	<p>I 1.2 II 2.1, 2.2 III 3.1</p>
<p>25. „Żyjące bryły” Architektura i rzeźba I połowy XX w.</p>	<p>– funkcjonalne budowie o geometrycznych kształtach, zbudowane z wykorzystaniem nowoczesnych materiałów;</p> <p>– budowie Ludwiga Mies van der Roha, Le Corbusiera, Franka Lloyd Wrighta;</p> <p>– podniesienie rangi rzemiosła;</p> <p>– łączenie różnorodnych elementów i korzystanie z „przedmiotów gotowych”;</p>	<p>- wyszukuje potrzebne informacje zawarte w tekstach kultury;</p> <p>- potrafi scharakteryzować kontekst historyczny i społeczny w Europie I połowy XX w.;</p> <p>-wymienia nowe technologie i materiały budowlane zastosowane w architekturze XX w.;</p> <p>- wymienia cechy charakterystyczne architektury XX w.: funkcjonalne budowie o geometrycznych kształtach,</p>	<p>Plakaty, prezentacje multimedialne przygotowane przez nauczyciela lub uczniów dotyczące architektury i rzeźby I połowy XX w.</p> <p>Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.</p>	<p>I 1.2 III 3.1, 3.2</p>

	<p>– rzeźba dadaistyczna, przedmioty gotowe „ready made” – M. Duchamp; – rzeźba ekspresjonistyczna, futurystyczna, konstruktywistyczna: Władimir Tatlin, Aleksandr Rodczenko; – rzeźba abstrakcyjna nawiązująca do natury: Henry Moore; – rzeźba kinetyczna: instalacje z elementów wprawianych w ruch przez wiatr; -opisy rzeźb i budowli reprezentujących kierunki w sztuce I połowy XX wieku: z określaniem elementów formy (języka sztuki): linii, barwy, waloru, faktury, kompozycji, przestrzeni, światłocieniem;</p>	<p>zbudowane z wykorzystaniem nowoczesnych materiałów; - rozpoznaje i opisuje najbardziej reprezentatywne dzieła: Ludwiga Mies van der Roha, Kaplica w Ronchamp Le Corbusiera, Muzeum Guggenhaima Franka Lloyd Wrighta; - opisuje wskazane rzeźby Henry Moore’a pod kątem formy i treści;</p>	<p>Podręcznik do plastyki w gimnazjum.</p>	
<p>26. ĆWICZENIE PLASTYCZNE Rzeźba kinetyczna lub Rzeźba abstrakcyjna</p>	<p>Utrwalenie wiadomości dotyczących rzeźby I połowy XX wieku poprzez praktyczne działania – ćwiczenia plastyczne; Rozwijanie umiejętności postępowania się językiem sztuki podczas działań twórczych: linią, barwą, bryłą, fakturą, walor, kontrast, światłocien, kompozycja, określanie przestrzeni, itd.</p>	<p>- rozpoznaje, opisuje i inspirowane się własnymi działaniami plastycznymi rzeźbą I połowy XX wieku; - tworzy rzeźbę z różnorodnych materiałów inspirowane się rzeźbą I połowy XX wieku; - posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, bryłą, fakturą, określanie przestrzeni, kompozycji we własnych pracach plastycznych;</p>	<p>Reprodukcje przedstawiające rzeźby kinetyczne i abstrakcyjne. Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje</p>	<p>I 1.2 II 2.1, 2.2 III 3.1</p>

<p>27. „Niezmierną wyobraźnią” Sztuka II połowy XX wieku</p>	<p>- Stany Zjednoczone ojczyzną sztuki po II wojnie światowej; - najważniejsze kierunki w sztuce II połowy XX wieku: action painting, informel – abstrakcja niegeometryczna, twórczość Jacksona Pollocka. popular-art – podniesienie wytworów cywilizacji do rangi dzieł sztuki, twórczość Andy’ego Warhola. optical-art – abstrakcja geometryczna wywołująca złudzenia ruchu. hiperrealizm – wierne odtwarzanie na płaszczyźnie obrazu wcześniej wykonanych fotografii, a w rzeźbie – naturalnych rozmiarów odlewy postaci ludzkiej, konceptualizm – koncepcja artysty jako dzieło sztuki, land-art (sztuka ziemi) – przeobrażanie pejzażu; działania Christo, happening (zdarzenie) – działania teatralno-plastyczno-muzyczne Allana Kaprowa, Johna Cage’a, Tadeusza Kantora. Charakter twórczości Tadeusza Kantora, Andrzeja</p>	<p>- wskazuje przyczyny prymatu w sztuce Stanów Zjednoczonych po II wojnie światowej; - wymienia i charakteryzuje najważniejsze kierunki w sztuce II połowy XX wieku: action painting, informel – abstrakcja niegeometryczna (twórczość Jacksona Pollocka), popular-art – podniesienie wytworów cywilizacji do rangi dzieł sztuki, (twórczość Andy’ego Warhola), optical-art – abstrakcja geometryczna wywołująca złudzenia ruchu hiperrealizm – wierne odtwarzanie na płaszczyźnie obrazu wcześniej wykonanych fotografii, a w rzeźbie – naturalnych rozmiarów odlewy postaci ludzkiej, konceptualizm – koncepcja artysty jako dzieło sztuki, land-art (sztuka ziemi) –przeobrażanie pejzażu: działania Christo, happening (zdarzenie) – działania teatralno-plastyczno- muzyczne Allana Kaprowa, Johna Cage’a, Tadeusza Kantora; -opisuje wybrane dzieła;Tadeusza Kantora, Andrzeja Wróblewskiego, Marii Jaremy, Bronisława Wojciecha Linkego, Tadeusza Dominika, Romana Opałki, Xawerego Dunikowskiego, Magdaleny</p>	<p><u>Rzeźba po drugiej wojnie światowej</u> Pokaz jest przeznaczony do wykorzystania w pracowni komputerowej. Uczniowie krok po kroku zapoznają się z rzeźbą współczesną. Są prowadzeni poprzez słowo i ilustracje. Każdy etap kończy się wynikającymi z pokazu zadaniami do wykonania. (portal Scholaris.pl)</p> <p>Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje.</p> <p>Podręcznik do plastyki w gimnazjum.</p>	<p>I 1.2 III 3.1, 3.2</p>
--	--	--	--	---

	<p>Wróblewskiego, Marii Jaremy, Bronisława Wojciecha Linkego, Tadeusza Dominika, Romana Opałki, Xawerego Dunikowskiego, Magdaleny Abakanowicz, Władysława Hasióra.</p> <p>- opisy dzieł reprezentujących kierunki w sztuce II połowy XX wieku: z określaniem elementów formy (języka sztuki): linii, barwy, waloru, faktury, kompozycji, kontrastu światłocienia, określaniem przestrzeni;</p>	<p>Abakanowicz, Władysława Hasióra.</p> <p>- opisuje dzieła reprezentujące kierunki w sztuce II połowy XX wieku: z określaniem elementów formy (języka sztuki): linii, barwy, waloru, faktury, kompozycji, kontrastu światłocienia, określaniem przestrzeni;</p>		
<p>28. ĆWICZENIE PLASTYCZNE <i>Autoportret inspirowany dziełami pop-artu</i> (technika szablonu lub komputerowy program graficzny) <i>lub</i> <i>Autoportret hiperrealistyczny</i> (rysunek ołówkiem</p>	<p>Utrwalenie wiadomości dotyczących kierunków w sztuce II połowy XX wieku poprzez praktyczne działania – ćwiczenia plastyczne;</p> <p>Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem sztuki podczas działań twórczych: linią, barwą, fakturą, walorem, kontrastem, światłocieniem, kompozycją;</p>	<p>- rozpoznaje, opisuje i inspirować się we własnych działaniach plastycznych kierunkami w sztuce II połowy XX wieku;</p> <p>- tworzy autoportret posługując się techniką szablonu lub graficznym programem komputerowym;</p> <p>- wykonuje fotografię własnej twarzy, rysuje ołówkiem autoportret wzorując się na wykonanej fotografii;</p> <p>- posługuje się językiem sztuki: linią, barwą, walorem, fakturą, kontrastem, kompozycją we własnych pracach plastycznych;</p>	<p>Reprodukcje przedstawiające portrety wykonane przez Andy Warhola oraz portrety hiperrealistyczne.</p> <p>Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje</p>	<p>I 1.2 II 2.1, 2.2 III 3.1</p>

z wykonanej wcześniej fotografii)				
29. ĆWICZENIE ARTYSTYCZNE Happening	Utrwalenie wiadomości dotyczących kierunków w sztuce II połowy XX wieku poprzez praktyczne działania – ćwiczenia plastyczne; Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem teatru oraz językiem sztuk plastycznych podczas działań twórczych.	- rozpoznaje, opisuje i inspirować się we własnych działaniach plastycznych sztuką II połowy XX wieku; -pracując w zespole tworzy happening; - posługuje się językiem teatru oraz językiem sztuk plastycznych podczas działań twórczych:	Zapisy filmowe happeningów, np. T.Kantora. Materiały edukacyjne wydawnictw: filmy, prezentacje	I 1.2 II 2.1, 2.2 III 3.1
30. Nowe oblicza sztuki	- nowe oblicza dzieła sztuki: sztuka nowych mediów, instalacje przestrzenne, instalacje i rzeźby wideo, rzeźba społeczna, body art., odwołania współczesnych artystów do europejskiej tradycji sztuki	- wyszukuje potrzebne informacje zawarte w tekstach kultury; - potrafi wymienić i scharakteryzować kilka nurtów, kierunków, dzieł współczesnej sztuki -podejmuje dyskusję i wyraża własne opinie na temat twórczości Katarzyny Kozyry pokazanej w filmie;	<u>Casting, czyli jak zinterpretować Katarzynę Kozyrę?</u> Film przybliży sylwetkę Katarzyny Kozyry, jednej z najważniejszych współczesnych polskich artystek. Omówione zostają najważniejsze jej prace: „Piramida zwierząt”, „Olimpia”, „Święto wiosny, cykl „ W sztuce marzenia stają się rzeczywistością” oraz najnowszy projekt „Casting” zorganizowany w Galerii Zachęta na przełomie 2011 i 2012	I 1.1, 1.2 III 3.1, 3.2

VIII. Ewaluacja programu nauczania.

Ewaluacja programu zaczyna się w trakcie jego tworzenia. Konstruując program nauczyciel opiera się na własnym doświadczeniu – przygotowuje program nauczania danego przedmiotu biorąc pod uwagę warunki w jakich będzie on realizowany. Zakłada się, że program powinien być dostosowany do warunków danej szkoły, potrzeb i możliwości intelektualnych uczących się w niej uczniów. **Przed wszystkim program powinien umożliwić realizację wszystkich celów i treści podstawy programowej w określonej rzeczywistości.** Powinien wzmacniać proces kształcenia, przyczyniać się do rozwoju uczniów, ich kreatywności i umiejętności samodzielnego kierowania procesem uczenia się i wykorzystywania nabytej wiedzy i umiejętności w praktyce.

Czy zostały osiągnięte wyznaczone w programie cele? Czy uczniowie, z którymi realizowano program pozyskali zakładane wiadomości i umiejętności? To pytania, które można zadać przeprowadzając ewaluację. W zależności od jej wyników określa się w jaki sposób zmienić/ulepszyć program.

Czy należy zmienić metody pracy? Zestawy ćwiczeń utrwalających? Można to sprawdzić na kilka sposobów, np. obserwując stopień zaangażowania i postępy czynione przez uczniów, analizując wytwory uczniów: opisy dzieł sztuki, prace plastyczne, projekty. Metody ewaluacji takie jak ankiety czy wywiady wymagają opracowania narzędzi badania. Mogą to być ankiety, które rozdajemy uczniom, np. po cyklu lekcji, czy też w przypadku realizacji programu do plastyki w wymiarze 30 godzin, może to być ankietą przeprowadzona pod koniec roku szkolnego. Niewielka objętość programu i stosunkowo krótki czas realizacji pozwala na zastosowanie wszystkich elementów ewaluacji i ewentualne skorygowanie lub wprowadzenie zmian w sposobach jego realizacji. Wieloletnie doświadczenie nauczycielskie daje mi pewność, że niniejszy program można zrealizować, jak wskazuje podstawa programowa, pracując z przeciętnym uczniem gimnazjum. Możliwość doboru różnych metod realizacji wskazanych w programie oraz wyboru zaproponowanych ćwiczeń daje każdemu nauczycielami możliwość dostosowywania programu do potrzeb jego uczniów oraz warunków, w których funkcjonuje dana szkoła. W ankiecie dla uczniów mogą znaleźć się następujące pytania:

1. Czy zagadnienia omawiane na lekcji były przedstawione w sposób interesujący i zrozumiały dla Ciebie?
2. Czy sposób prowadzenia lekcji był dla Ciebie ciekawy?
3. Co Ci się najbardziej podobało na lekcji?
4. Co sprawiło Ci największe trudności?

IX. Bibliografia.

Spis podręczników do plastyki dla gimnazjum dopuszczonych przez MEN do użytku szkolnego możliwych do wykorzystania podczas realizacji programu:

1. *W tym cała sztuka Podręcznik dla gimnazjum.* Jolanta Gumula Grupa Edukacyjna S.A.
2. *Sztuka w zasięgu ręki Podręcznik dla gimnazjum.* Wojciech Sygut, Dariusz Stępień Grupa Edukacyjna S.A.
3. *Plastyka. Podręcznik dla gimnazjum.* Katarzyna Czernicka Wydawnictwo Pedagogiczne OPERON
4. *Bliżej sztuki. Podręcznik dla gimnazjum.* Stanisław Krzysztof Stopczyk Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
5. *Świat Sztuki. Podręcznik dla gimnazjum.* Jacek Antoni Zieliński Joanna Stasiak Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
6. *W świecie plastyki. Podręcznik dla gimnazjum.* Ewa Broł Oficyna Wydawnicza Krzysztof Pazdro
7. *Plastyka. Podręcznik dla gimnazjum.* Magdalena Janota – Bzowska Wydawnictwo Juka-91
8. *Kraina sztuki. Podręcznik do plastyki dla gimnazjum.* Beata Marcinkowska Lidia Frydzińska PWN
9. *Piękno wokół nas. Podręcznik do plastyki dla gimnazjum.* Danuta i Edward Gazińscy Wydawnictwo eMPI2 Mariana Pietraszewskiego

Pozycje pomocne w analizie dzieł sztuki:

1. Patrick de Rynck *Jak czytać malarstwo : rozwiązywanie zagadek, rozumienie i smakowanie dzieł dawnych mistrzów* - Universitas, 2005.
2. Maria Rzepińska *Siedem wieków malarstwa europejskiego* – Wyd. 2 popr. i uzup. Ossolineum, 1986.
3. Stephen Little *Sztuka : kierunki : mistrzowie : arcydzieła* – Elipsa, 2005.
4. Umberto Eco *Historia piękna* – REBIS, 2005.
5. Maria Poprzęcka *Galeria sztuka patrzenia* STENTOR 2003.
6. Robert Cumming *Wielcy artyści bez tajemnic* Świat książki 2008.
7. siostra Wendy Beckett; przy współpracy Patricii Wright *1000 arcydzieł* –Arkady, 2003.
8. Anna Michałowska *Podróże do dzieł sztuki* - WSiP, 1986.

9. Helena Hohensee-Ciszewska *Dzieło sztuki i jego związki z epoką* – PWN, 1966.
10. Red. Stefan Kozakiewicz *Słownik terminologiczny sztuk pięknych* – PWN, 1976.
11. Andrzej Osęka *Spojrzenie na sztukę* – Wiedza Powszechna, 1987.
12. Janusz Wałek *Dzieje Polski w malarstwie i poezji* –Wydawnictwo Interpress, 1987
13. Stefania Krzysztofowicz-Kozakowska, Franciszek Stolot *Historia malarstwa polskiego* – Wydawnictwo Ryszard Kluszczyński, 2000.
14. Anda Rottenberg *Sztuka w Polsce 1945-2005* – STENTOR, 2005.
15. Matilde Battistini *Symbole i alegorie* – Arkady, 2005.
16. Ewa Micke-Broniarek. *Mistrzowie pejzażu XIX w.* – Wydawnictwo Dolnośląskie, 2002.
17. Muntsa Calbó Angrill *Portret w malarstwie* – WSiP, 1996.

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70

www.ore.edu.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

